

« بنام خداوند خورشید و ماه که دل را به نامش خرد داد راه »

درس یکم

پرسش های چهار گزینه ای درس یکم علوم و فنون ادبی ۲:

۱- کدام گزینه از معروف ترین شاعران قرن نهم است؟ (آسان)

۱- شاه نعمت الله ولی ۲- دولت شاه سمرقندی ۳- جامی ۴- جلال الدین دوانی

۲- کدام گزینه از آثار جامی نیست؟ (متوسط)

۱- بهارستان ۲- رساله ی دلگشا ۳- نفحات الأنس ۴- تحفه الأحرار

۳- کدام گزینه از شاعران قرن هفتم است؟ (متوسط)

۱- خواجهی کرمانی ۲- عبید زاکانی ۳- حافظ ۴- مولوی

۴- کدام گزینه جاهای خالی را در عبارت زیر به ترتیب کامل می کند؟ (دشوار)

“سبک های.....و آذربایجانی از سبک.....فاصله گرفتند و کم کم سبک.....پدید آمد”

۱- خراسانی-بینابین-عراقی ۲- بینابین-خراسانی-عراقی

۳- بینابین-عراقی-خراسانی ۴- عراقی-بینابین-خراسانی

۵- کدام گزینه از ویژگی های شعر سبک عراقی نیست؟ (دشوار)

۱- غزل، کمرنگ شد . ۲- شعر در این دوره نرم و دلنشین است.

۳- بیشتر شاعران از حاکمان روی بر تافتند ۴- شعر این دوره برخوردار از معانی عمیق انسانی است.

۶- سبک عراقی.....سبک غالب متون ادب فارسی بود. (متوسط)

۱- از اوایل قرن ششم تا اوایل قرن دهم ۲- از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم

۳- از قرن ششم تا نهم ۴- از قرن هفتم تا نهم

۷- با توجه به مؤلف اثر، کدام گزینه نادرست است؟ (متوسط)

۱- مثنوی عشاق نامه: فخرالدین عراقی ۲- تاریخ جهانگشا: عظاملک جوینی

۳- مرصادالعباد: حمدالله مستوفی ۴- اخلاق الأشراف: عبید زاکانی

۸- کدام گزینه در باره ی "المعجم فی معاییر اشعارالعجم" درست است؟ (دشوار)

۱- اثر شمس قیس رازی است. ۲- از نخستین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است.

۳- نثری ساده و عالمانه دارد. ۴- همه ی گزینه ها

۹- عبارت "..... از چهره های علمی و سیاسی در عصر ایلخانان به شمار می رود. وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود. مهم ترین کتاب او جامع التواریخ است. "معرف کدام شخصیت است؟ (متوسط)

۱- شمس قیس رازی ۲- نجم الدین رازی

۳- خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی ۴- جلال الدین دوانی

۱۰- همه ی گزینه ها از شاعران و نویسندگان قرن نهم است جز..... (متوسط)

۱- جلال الدین دوانی ۲- حمدالله مستوفی ۳- دولتشاه سمرقندی ۴- شاه نعمت الله ولی

۱۱- کدام گزینه از موضوعات قرن نهم نیست؟ (دشوار)

۱- حافظ، از شاعران سرآمد این قرن است.

۲- ادبیات، رونقی تازه گرفت.

۳- هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب گسترش یافت.

۴- شاهرخ توانست، شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار دهد.

۱۲- کدام گزینه در باره ی "تاریخ جهانگشا" نا درست است؟ (متوسط)

۱- نثر کتاب، مسجع است.

۲- شرح ظهور چنگیز و احوال فتوحات او.

۳- تاریخ خوارزمشاهیان

۴- فتح قلعه های اسماعیلیه

۱۳- به اعتراف خود حافظ غزل های کدام شاعر بر سبک و شیوه ی غزلسرایی او تأثیرگذار بوده است؟ (دشوار)

۱- سعدی ۲- خواجه کرمانی ۳- سلمان ساوجی ۴- مولوی

۱۴- کدام گزینه در باره ی سعدی درست نیست؟ (متوسط)

۱-سی و پنج سال گرد جهان گشت.

۲- گلستان را به نثر و بوستان را در قالب مثنوی نوشت.

۳- در ادبیات تعلیمی، سخن گوی ضمیر خودآگاه ایرانی است.

۴- هم عصر با حافظ بود.

۱۵- عبارت "قلمرو بالندگی زبان و فرهنگ فارسی نیز عرصه ی وسیعی یافت" از ویژگی های کدام قرن است؟
(دشوار)

۱-هفتم ۲-هشتم ۳-نهم ۴-هیچ کدام

پاسخنامه ی پرسش های چهارگزینه ای درس یکم فنون ادبی ۲:

(۱) ۳، ص ۱۸

(٢) ٢، ص ١٨

(٣) ٤، صص ١٧، ١٦، ١٤

(٤) ٢، ص ١٢

(٥) ١، ص ١٤

(٦) ٢، ص ١٢

(٧) ٣، ص ١٥

(١) ٤، ص ١٦

(٩) ٣، ص ١٥

١٧، ٢ (١٠ -

(۱۱) ۱، صص ۱۷ و ۱۸

(١٢) ١، ص ١٥

١٦ (١٣) ٢، ص ١٦

پرسش های تشریحی درس یکم علوم و فنون ادبی ۲: طراح سوالات: حسن اصغری - سراب

- ۱- ابیات زیر از کمال الدین اسماعیل در وصف کدام واقعه ی تاریخی سروده شده است؟ (متوسط) ۲۵٪
 "کسی نیست که تا بر وطن خود گرید بر حال تباه مردم بد گرید"
 دی بر سر مرده ای دوصد شیون بود امروز یکی نیست که بر صد گرید"
- ۲- دلیل اصلی نام گذاری سبک شعر بعد از قرن هفتم به سبک عراقی چه بود؟ (آسان) ۲۵٪
- ۳- با استقرار سبک عراقی به عنوان سبک شعر فارسی کدام قالب شعری جایگزین قصیده شد؟ (آسان) ۲۵٪
- ۴- مثنوی جمشید و خورشید از کیست؟ (آسان) ۲۵٪
- ۵- محتوا و درون مایه ی دو اثر بوستان و گلستان سعدی چیست؟ (آسان) ۲۵٪
- ۶- جامی کتاب بهارستان خود را به تقلید از کدام اثر معروف زبان فارسی نوشته است؟ (آسان) ۲۵٪
- ۷- در غزل های حافظ با توجه به اظهارات خودش تأثیر غزل کدام شاعر را می توان مشاهده کرد؟ (متوسط) ۲۵٪
- ۸- نقطه قوت و هنر شاعری ابن یمین در کدام آثار او بیشتر جلوه گر می شود؟ (متوسط) ۲۵٪
- ۹- دو تن از شعرا و نویسندگان به نام زبان فارسی که در جریان حمله ی مغول کشته شدند نام ببرید. (متوسط) ۵٪
- ۱۰- دو ویژگی منفی را که برای آثار تحقیقی به جامانده از قرن نهم (دوره جانشینان تیمور) ذکر شده بیان کنید. (دشوار) ۵٪
- ۱۱- قهرمان حماسه ی عرفانی مولوی در مثنوی چگونه انسانی است؟ (متوسط) ۵٪
- ۱۲- مولوی در سرودن مثنوی و دیوان شمس دو محور اساسی را مد نظر داشته است. آن دو محور کدامند؟ (متوسط) ۵٪
- ۱۳- در قرن هشتم عقاید صاحبان مذهب های مختلفی غیر از اسلام نیز مجال ظهور و بروز یافتند علت این امر را چه می دانید؟ (متوسط) ۵٪
- ۱۴- نفحات الانس عبدالرحمان جامی در چه زمینه ای نوشته شده است و جامی در پرداختن آن به شیوه کدام شاعر داستان پرداز فارسی عمل کرده است؟ (متوسط) ۵٪
- ۱۵- تاریخ جهانگشای جوینی به روایت چه دوره هایی از تاریخ وقایع آنها پرداخته است؟ (متوسط) ۷۵٪
- ۱۶- سه مورد از آثار نثر طنز آمیز عبید زاکانی را نام ببرید. (آسان) ۷۵٪
- ۱۷- سه مورد از علل روی آوردن مردم و شاعران به عرفان را در قرن هفتم بیان کنید. (دشوار) ۷۵٪
- ۱۸- شیوه ی کار و سبک نثر نجم الدین رازی را در مرصاد العباد بیان کنید. (دشوار) ۷۵٪

- ۱۹- لحن سخن و شیوه ی غزل سرایی حافظ را توضیح دهید. (متوسط) ۱
- ۲۰- دو جریان نثر پدید آمده در قرن هفتم را نام ببرید و برای هر کدام یک اثر به عنوان نمونه ذکر کنید. (متوسط)

پاسخ نامه پرسش های تشریحی درس یکم علوم وفنون ادبی ۲:

- ۱- در باره ی قتل عام سال ۶۳۳ مغولان در اصفهان
- ۲- انتقال کانون فرهنگی از خراسان به عراق عجم
- ۳- غزل
- ۴- سلمان ساوجی
- ۵- اخلاق و حکمت
- ۶- گلستان سعدی
- ۷- خواجوی کرمانی
- ۸- قطعات اخلاقی
- ۹- نجم الدین کبری - فریدالدین عطار نیشابوری
- ۱۰- کتاب های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و تقلیدی و فاقد نوآوری اند.
- ۱۱- انسان پاک نهاد و خداجویی است که به نبرد با هوای نفس می پردازد.
- ۱۲- اندیشه در مثنوی و احساس در دیوان شمس .
- ۱۳- بی اعتقادی برخی ایلخانان مغول و بی تعصبی برخی دیگر نسبت به مذهب رایج.
- ۱۴- در بیان حقایق عرفانی - به شیوه ی تذکره‌الاولیای عطار.
- ۱۵- شرح ظهور چنگیز خان، احوال و فتوحات او ، تاریخ خوارزمشاهیان و فتح قلعه های اسماعیلیه حکومت جانشینان حسن صباح
- ۱۶- اخلاق الاشراف - رساله ی دلگشا - صد پند
- ۱۷- حمله ی ویرانگر مغول و هجوم وحشیانه ی تیمور - ویرانی بنا ها و آبادانی ها - تباه شدن بنیان فرهنگ و اخلاق و..
۱۸. نثر او گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است . علاوه بر این گوینده در خلال موضوعات کتاب احادیت ، آیات و اشعاری از خود و دیگران نقل می کند.
- ۱۹ - لحن سخن او گزنده ، طنز آمیز و سرشار از خیر خواهی و اصلاح طلبی است. در غزل او فرهنگ گذشته ی ایران با همه ی کمال ایرانی و اسلامی رخ می نماید.
- ۲۰ - ساده نویسی در آثاری مثل طبقات ناصری یا مرصاد العباد - پیچیده نویسی در آثاری چون تاریخ و صاف و تاریخ جهان گشای جوینی .

سوالات درس دوم طراح سوالات : حسن اصغری – سراب

پرسش های تشریحی درس دوم علوم و فنون ادبی ۲:

۱- به هر یک از خانه ها در یک بیت که برش آوایی ایجاد کرده اند، پایه یا.....می گویند. ۰/۲۵

۲- وزن شعر در حقیقت حاصل چینش به سامان چه عنصری است؟ ۰/۲۵

۳- وزن از توالی چند.....تولید می شود که برای موزون کردن نوای موسیقی کلام به کار می رود. ۰/۲۵

۴- پایه ی آوایی سوم را در مصراع " که عشق از پرده ی عصمت برون آرد زلیخا را " مشخص کنید. ۰/۲۵

۵- مصراع " اسیرش نخواهد رهایی ز بند " چند پایه ی آوایی دارد؟ ۰/۲۵

۶- پایه ی آوایی دوم را در مصراع " بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم " به خط عروضی بنویسید. ۰/۲۵

۷- برابر پایه ی آوایی (دلم را) در مصراع دوم بیت زیر کدام است؟ ۰/۲۵

مرنجان دلم را که این مرغ وحشی

ز بامی که برخاست مشکل نشیند

۸- پایه ی آوایی پایان مصراع " دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا " کدام است؟ ۰/۲۵

الف) آ ش کا را ب) ش کا را

۹- واژه ی " دل انگیز " را یک بار با حذف همزه و بار دیگر بدون حذف همزه بخوانید و به خط عروضی

بنویسید. ۵/۰

الف) با حذف همزه : ب) بدون حذف همزه:

۱۰- در مصراع " آتش عشق است کاندلر نی فتاد " مصوت های بلند در کدام هجاها قرار دارد؟ شماره ی هجا را

بنویسید. ۵/۰

۱۱- در مصراع " دلبر جانان من برد دل و جان من " پایه های آوایی یکم و چهارم را مشخص کنید. ۵/۰

۱۲- در مصراع " چه سازم به خاری که در دل نشیند " با ذوق خود برای پایه ی آوایی سوم، پایه ی آوایی مناسبی

تولید کنید و بنویسید. ۵/۰

چه سازم / ب خاری / / ن شی ند

۱۳-مرز پایه های آوایی مصراع "که دردت مرهم جان می نماید" را مشخص کنید.۵/۰

۱۴-پایه های آوایی دوم و سوم مصراع زیر را پیدا کنید.۵/۰

او می رود دامن کشان من زهر تنهایی چشان

او می ر ود /...../...../ها یی چ شان

۱۵-پایه های آوایی مصراع "سینه خواهم شرحه شرحه از فراق" را مشخص کنید.۷۵/۰

۱۶-پایه های آوایی مصراع "که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل ها" را در جای خود بنویسید.۷۵/۰

/...../...../ن مو دَو ول

۱۷-با خوانش درست بیت زیر،مرز پایه های آوایی مصراع نخست آن را مشخص کنید و هر پایه را در خانه ی

خود قرار دهید.۷۵/۰

تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او

زان سفر دراز خود عزم وطن نمی کند

/...../...../ز گر دِ من

۱۸-در مصراع "به دنبال محمل چنان زار گریم" هجای پنجم،هشتم و دهم را پیدا کنید.۷۵/۰

۱۹-مرز پایه های آوایی مصراع "سلسله ی موی دوست حلقه ی دام بلاست" را مشخص کنید.۱

۲۰-واژه های زیر را به خط عروضی بنویسید.۱

الف)خواهرانه ب)سجّاده ها پ)مؤدّن ت)خورشید

پاسخنامه ی پرسش های تشریحی درس دوم علوم و فنون ادبی ۲:

۱-رکن عروضی

۲-پایه های آوایی یا ارکان عروضی

۳-ضرب آهنگ

۴-ب رو نا رد

۵- چهار

۶- ب ر ف شانی

۷- ک بر خا

۸- ب (شِ کا را)

۹- با حذف همزه: د لن گیز

بدون حذف همزه: دل ان گیز

۱۰- هجای یکم (آ) ، هجای یازدهم (تاد)

۱۱- پایه ی آوایی یکم: دل ب ر جا

پایه ی آوایی چهارم: جا ن من

۱۲- هر پایه ی آوایی سه هجایی مناسب

مثل: به قلبم، خرامان، که بر جان

۱۳- ک در دت مر/ه م جان می/ان ما ید

۱۴- دوم: دا من ک شان

سوم: من زه ر تن

۱۵- سی ن خا هم/شرح شرح/از ف راق

۱۶- پایه ی اول: ک عش قا سان

پایه ی سوم: و لی اف تا

پایه ی چهارم: د مش کل ها

۱۷- پایه ی اول: تا د ل هر

پایه ی سوم: رف ت ب چی

پایه ی سوم: ن زل ف او

۱۸- هجای پنجم: مح هجای هشتم: نان هجای دهم: ر

۱۹-سل س ل ی /مو ی دوست حل ق ی دا/م ب لاست

۲۰-الف: خاهران ب: سجاده‌ها پ: مءذنین ت: خُرشید

طراح سوالات: حسن اصغری - سراب

پرسش های چهار گزینه ای درس دوم علوم وفنون ادبی ۲:

۱- کدام گزینه، پایه ی آوایی مناسب از جهت وزن برای جای خالی در مصراع زیر نیست؟
« بنازم به بزم..... که آنجا »

الف) نگاهت (ب) - حکایت (ج) بیا ای (د) کنارت

۲- پایه های آوایی کدام گزینه کمتر است؟
الف (دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا
ب (اسیرش نخواهد رهایی ز بند
ج (مرا عهدی است با جانان که تا جان در بدن دارم.
د (الهی آتش عشقت به جان زن

۳- کدام گزینه برای جاهای خالی در بیت زیر مناسب است ؟
« مدامم مست می دارد نسیم جعد گیسویت
خرابم می کند..... فریب..... جادویت»

الف (U - - - (ب) U - - - (ج) U - - (د) U - - -

۴- با توجه به مصراع زیر، کدام گزینه درست نیست؟
« به نازی که لیلی به محمل نشیند »

الف (هجای پنجم / کوتاه (ب (هجای نهم / بلند
ج (هجای چهارم / کوتاه (د (هجای یازدهم / بلند

۵- در خط عروضی مصراع زیر ، املای چند هجا تغییر می یابد؟
« قدّ خمیده ی ما سهلت نماید اما »

الف (۲ (ب) ۳ (ج) ۴ (د) ۱

۶- مرز پایه های آوایی مصراع زیر در کدام گزینه درست مشخص شده است؟
« بیا ای ساقی گلرخ بیاور باده ی رنگین »

الف (ب یا ای / ساقی گل رخ/ ب یا ور با / د ی رن گین

- ب) ب یا ای سا / قی ی گل / رخ ب یا ور / با دی رن گین
 ج) ب یا ای سا / قی ی گل / رخ / ب یا ور با / دی رن گین
 د) ب یا ای / سا قی ی / گل رخ ب یا ور / با دی رن گین

۷- هجای کدام گزینه برای هجاهای شماره ی ۳، ۶، ۱۰ و ۱۴ در مصراع زیر از جهت وزن، مناسب است؟
 « دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا »

- الف) ر/با/م/ در
 ب) ره/سی/ن/کم
 ج) م/را/بو/ز
 د) خا/ن/ت/را

۸- با توجه به مصراع زیر کدام گزینه درست نیست؟
 « به دنبال محمل چنان زار گریم »

- الف) چهار پایه ی آوایی دارد.
 ب) در مجموع، ۲۱ هجا دارد.
 ج) هجای سوم با هجای نهم برابر نیست.
 د) هجای چهارم و هجای دهم، هر دو کوتاه است.

۹- با توجه به مصراع زیر کدام گزینه درست است؟
 « دلبر جانان من برد دل و جان من »

- الف) رکن سوم، چهارهجایی نیست.
 ب) رکن دوم چهارهجایی است.
 ج) رکن دوم با رکن سوم برابر است.
 د) رکن دوم با رکن چهارم برابر است

۱۱- با توجه به خط عروضی مصراع زیر چند غلط وجود دارد؟

« از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی »
 از این باد ار م دد خوا هی چ را غ دل بر اف رو زی

- الف) ۳ ب) ۶ ج) ۵ د) ۴

۱۱- تعداد هجاهای کدام گزینه با تعداد هجاهای مصراع زیر برابر است؟

- « دل می رود ز دستم صاحب‌دلان خدا را »
 الف) محمل بدار ای ساربان تندی مکن با کاروان
 ب) به نام خداوند جان و خرد
 ج) بُرد دل و جان من دلبر جانان من
 د) شکارش نجوید خلاص از کمند

۱۲ - کدام گزینه نادرست است؟

- (الف) پایه های آوایی، همان ارکان عروضی اند
(ب) وزن از توالی چند ضرب آهنگ تولید می شود
(ج) وزن شعر در حقیقت حاصل چینش نابه سامان پایه های آوایی هستند
(د) هر پایه ی آوایی حداکثر چهار هجا دارد

۱۳- در مصراع زیر چند مصوت کوتاه وجود دارد

« هر که محرابش تو باشی سر ز خلوت برنیارد »

- (الف) ۱۲ (ب) ۱۰ (ج) ۱۱ (د) ۹

۱۴- در مصراع زیر شماره های هجایی مصوت های بلند در کدام گزینه درست آمده است؟

« و آن دل که با خود داشتم با دلستانم می رود »

- (الف) ۱، ۴، ۶، ۹، ۱۲، ۱۴ (ب) ۱، ۳، ۵، ۷، ۱۱، ۱۴

- (ج) ۲، ۳، ۶، ۸، ۱۰، ۱۳ (د) ۱، ۴، ۶، ۸، ۱۲، ۱۴

۱۵- مرز پایه های آوایی کدام گزینه درست نیست؟

- (الف) ای خش م نا/ دی های ت / در با غ شا / دی های ت
(ب) ف لک را سق/ ف بش کا فی / م طر حی نو/ درن دا زیم
(ج) در ه وا یت/ بی ق را رم/ رو زُ شب
(د) د لم را / دا غ عش قی / برج بین نه

پاسخنامه ی پرسش های چهارگزینه ای درس دوم فنون ۲:

۳ (۱)

۴ (۲)

۲ (۳)

۱ (۴)

۲ (۵)

۳ (۶)

۱ (۷)

۳ (۸)

۴ (۹)

۲ (۱۰)

۳ (۱۱)

۳ (۱۲)

۱ (۱۳)

۱ (۱۴)

۴ (۱۵)

درس سوم طراح سوالات: اصغر محمودآبادی - منطقه اهر

سوالات تشریحی درس سوم فنون ادبی ۲ :

تشبیه:

۱- در مصراع «ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد» چند رکن از ارکان تشبیه ذکر شده است؟ چهار رکن ۲۵/.

۲- چیزی یا کسی که مشبه، به آن مانند می شود چیست؟ مشبه به ۲۵/.

۳- بیت «چو دریای خون شد همه دشت و راغ / جهان چون شب و تیغ ها چون چراغ» چند تشبیه دارد؟ چهار تشبیه ۲۵/.

۴- «تشبیه بلیغ» چند نوع است؟ دو نوع ۲۵/.

۵- وجه شبه در کدام قسمت تشبیه بارزتر و مشخص تر است؟ مشبه به ۲۵/.

۶- ویژگی مشترک میان مشبه و مشبه به را چه می نامید؟ وجه شبه ۲۵/.

۷- «واژه هایی که نشان دهنده ی پیوند شباهت است» چه نامیده می شود؟ ادات تشبیه ۲۵/.

۸- در مصراع «بلم آرام چون قویی سبکبار» مشبه کدام است؟ بلم ۲۵/.

۹- در مصراع «بلم آرام چون قویی سبکبار» وجه شبه وادات تشبیه کدام است؟ سبکبار: وجه شبه چون: ادات تشبیه ۵/.

۱۰- مشبه و مشبه به در عبارت «دانا چون طبله ی عطار است خاموش و هنرنمای» کدام است؟ مشبه: دانا مشبه به: طبله عطار ۵/.

۱۱- «مشبه» در اصطلاح به چه معناست؟ چیزی یا کسی که به چیز یا کسی دیگر تشبیه شده است. ۵/.

۱۲- در مصراع «تو سرو جویباری، تو لاله ی بهاری» کدام ارکان تشبیه حذف شده است؟ ادات و وجه شبه ۵/.

۱۳- بیت «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» چند «تشبیه فشرده» دارد؟ دو تشبیه فشرده (مس وجود، کیمیای عشق) ۵/.

۱۴- «علم نور است» چه نوع تشبیهی است؟ تشبیه فشرده اسنادی/۵

۱۵- کدام دو رکن از ارکان تشبیه را می‌توان حذف کرد؟ وجه شبه و ادات تشبیه/۵

۱۶- «درخت دوستی» چه نوع تشبیهی است؟ تشبیه فشرده ترکیبی/۵.

۱۷- نام دیگر «تشبیه فشرده ترکیبی» چیست؟ دو نمونه بنویسید. اضافه‌ی تشبیهی/۷۵.

۱۸- منظور از «تشبیه فشرده ترکیبی» چیست؟ اضافه تشبیهی یا ترکیب اضافی مضاف و مضاف الیه است/۷۵

۱۹- «تشبیه فشرده» چیست؟ تشبیهی که ادات و وجه شبه آن حذف شود. /۷۵

۲۰- وجه شبه و ادات تشبیه در مصراع «شب چو چراغی به صبح، کاسته و نیمتاب» کدام است؟ ادات تشبیه
:چو وجه شبه :کاسته و نیمتاب/۷۵

۲۱- «تشبیه فشرده اسنادی» کدام است؟ مشبه‌به، به مشبه‌به اسناد داده می‌شود. /۷۵

۲۲- تشبیه فشرده را در مصرع زیر بیابید و نوع آن را مشخص کنید: ۱

پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی/گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند

کمان ابرو: تشبیه فشرده ترکیبی - گوش کشیده است : تشبیه اسنادی

۲۳ - منظور از «تشبیه گسترده» چیست؟ تشبیهی که چهار یا سه رکن را در خود داشته باشد تشبیه گسترده
گویند. ۱

۲۴ - صورت‌های مختلف خیال یا «صور خیال» کدام‌اند؟ تشبیه، استعاره، مجاز و کنایه ۱

۲۵- بیت « چون آینه جان نقش تو در دل بگرفته است/ دل در سر زلف تو فرو رفته، چو شانه است » چند
تشبیه دارد؟ مشبه به ها و مشبه ها را مشخص کنید ۲ تشبیه دارد - تشبیه اول : آینه : مشبه به جان :
مشبه - تشبیه دوم دل : مشبه شانه : مشبه به

۲۶- در بیت «بلم آرام چون قویی سبکبار / به نرمی بر سر کارون همی رفت» ارکان تشبیه را تعیین کنید :

بلم : مشبه چون :ادات قویی سبکبار : مشبه به آرام رفتن: وجه شبه ۱

سوالات تستی درس سوم علوم وفنون ادبی ۲:

۱) در تمام تشبیهات و حضور دارند.

الف) ادات و مشبه. ب) مشبه و مشبه به ج) وجه شبه و ادات د) مشبه و وجه شبه

۲) تشبیهی که ادات و وجه شبه آن حذف شود چه نوع تشبیهی است ؟

الف) تشبیه غیر ترکیبی ب) تشبیه ترکیبی ج) تشبیه فشرده د) هر سه

۳) واژه ای است که نشان دهنده ی پیوند شباهت است :

الف) ادات تشبیه ب) مشبه به ج) مشبه د) تشبیه

۴) با توجه به بیت زیر کدام پاسخ نادرست است ؟

« همی راندم فرس را من به تقریب چو انگستان مرد ارغنون زن »

الف) فرس : مشبه ب) انگستان : مشبه به ج) فرس : مشبه به د) به تقریب : وجه شبه

۵) در این بیت چه نوع آرایه ای به کار رفته است ؟

« دانه باشی مرغکانت برچندند غنچه باشی کودکانت بر کنند »

الف) تشبیه گسترده ب) تشبیه فشرده ج) تشخیص د) استعاره

۶) آرایه موجود در بیت : «چو تنها مانده ماه سرو بالا فشاند از نرگسان لولوی لالا» ، در کدام گزینه آمده است ؟

الف) تشبیه ب) تناسب ج) تلمیح د) موارد ب و ج

۷) در بیت « از نسیم انس بی بهره است سروستان دل وز ترنج عافیت خالی است نخلستان جان

بود » کدام آرایه وجود دارد ؟

الف) تشبیه گسترده ب) تشبیه فشرده ج) تضاد د) جناس

۸) در این بیت کدام رکن تشبیه وجود ندارد ؟

« سر از البرز بر زد قرص خورشید چو خون آلوده دزدی سر ز مکمن »

الف) مشبه ب) مشبه به ج) وجه شبه د) وجه شبه وادات

۹) مشبه به های بیت زیر کدام گزینه است ؟

« درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد نهال دشمنی بر کن که رنج بی شمار آرد »

الف) درخت و دشمنی ب) درخت و نهال ج) نهال و دوستی د) درخت و کام

۱۰) در بیت : « زیر شمشیر حوادث مژه بر هم ننزید بر رخ سیل گشاده است در خانه ما » ، مشبه و مشبه به کدام است ؟

الف) رخ ، سیل ب) حوادث ، شمشیر ج) سیل ، گشاده د) همه موارد

۱۱) در بیت « مهر شان همچو قهر زود گسل صلحشان همچو جنگ زود گذر » کدام گزینه درست است ؟

الف) مهر و زود گذر : مشبه ب) قهر و جنگ : مشبه به

ج) زود گسل و قهر : وجه شبه د) جنگ و مهر : مشبه

۱۲) در عبارت : « وزرا به مثال اطباند » کدام یک از ارکان تشبیه حذف شده است ؟

الف) وجه شبه ب) ادات تشبیه ج) مشبه د) مشبه به

۱۳) در کدام گزینه تشبیه وجود دارد ؟

الف) عا بدا نی که روی بر خلق اند پشت بر قبله می کنند نماز

ب) دلم از مدرسه و صحبت شیخ است ملول ای خوشا دامن صحرا و گریبان چاکی

ج) به اصل خویش راجع گشت اشیا همه یک چیز شد پنهان و پیدا

د) نه تلخ است صبری که بر یاد اوست که تلخی شکر باشد از دست دوست

۱۴) در کدام گزینه ادات تشبیه دیده می شود ؟

الف) سفله چون به هنر با کسی بر نیاید به غیبتش در پوستین افتد

ب) چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت.

ج) دل آدمی بسوزی چو عذار بر فروزی

د) شکسته گشت چو هلال قامت من

۱۵) در مصراع اول بیت: «تو را آتش عشق اگر پر بسوخت مرا بین که از پای تا سر بسوخت »، کدام یک از ارکان تشبیه محذوف است؟

الف) وجه شبه ب) مشبه به ج) مشبه د) ادات تشبیه

۱	ب	۶	الف	۱۱	ب			
۲	د	۷	ب	۱۲	الف			
۳	الف	۸	ج	۱۳	د			
۴	ج	۹	ب	۱۴	د			
۵	ب	۱۰	ب	۱۵	د			

سؤالات تشریحی درس چهارم علوم وفنون ادبی ۲:

همراه پاسخ های تشریحی

۱- ویژگی های سبک عراقی را بنویسید (۴مورد)

- چهار چوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است؛

- لغات فارسی اصیل قدیم کم شده و جای آنها را لغات عربی گرفته است؛

- «می» اندک اندک جای «همی» را گرفته است؛

- «در» به جای «اندر» حال جایگزین شدن است و نیزواژه های «ایدون، ایدر، ابا، ابرو...» بسیار اندک به کار می روند؛

- به کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول جمله کم شده است. اساسا مهمترین ویژگی های زبانی سبک عراقی همین درهم آمیختگی مختصات نو و کهن است که گاهی در یک شعر کوتاه نیز در کنار هم دیده می شود.

۲- چرا در عصر مغول و تیمور، تاریخ نویسی رواج پیدا کرد؟ توضیح دهید

- به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دوره تیموری هم ادامه یافت

۳- بیت زیر را تقطیع هجایی کنید و در جدول بنویسید: ۱

رفت آن مسکین و سالی در سفر از فراق دوست سوزید از شرر

تقطیع هجایی مصرع یکم	رفت آن مس	کین و سالی	در سفر
- - u-	- - u-	- - u-	- u-
تقطیع هجایی مصرع دوم	از فراق	دوست سوزی	د از شرر
- - u-	- - u-	- - u-	- - u-

۴- این توضیح : «از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری این دوره را فرا گرفت.» مربوط به سبک است . ۵ /

- سبک عراقی

۵- در بیت زیر کدام واژه نشانگر یکی از ویژگی های زبانی شعر خراسانی است؟ ۵ /

بر این رزمگه شان به جنگ اوریم خود ایدر زمانی درنگ آوریم....

- ایدر

۶- توجه به علوم ادبی از جمله «بیان» و «بدیع» در سبک بیشتر شده است. ۵ /

- سبک عراقی

۷- در شعر دوره عراقی کاربرد غزل شد و جایگاه «تخلص» در انتهای آن گردیده است . ۵ /

- بیشتر - تثبیت

۸- «لغات فارسی اصیل قدیم کم شده و جای آنها را لغات عربی گرفته است» از ویژگی های مربوط به قلمرو.....

سبک عراقی است . ۵ /

- قلمرو زبانی

۹- «پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا و پالایش درون، برتری عشق بر عقل و امثال آنها مفاهیم و اندیشه های

شعر این دوره رقم می زنند.» به قلمرو..... سبک عراقی مربوط است . ۵ /

- قلمرو فکری

۱۰- هر یک از خصوصیات سبک عراقی زیر به کدام قلمرو مربوط است. ۷۵ /

الف) نثر فنی کم کم در قرن هفتم ضعیف می شود.

ب) بعد از سقوط بغداد به دست هلاکو، زبان عربی در تمام ممالک اسلامی و حتی در میان خود اعراب

دچار انحطاط شد.

ج) مدعیان عرفان هم که به اقتضای زمانه با مغولان کنار آمده بودند، اندک اندک اصالت خود را از دست

دادند.

پاسخ ها : الف - قلمرو زبانی ب - قلمرو ادبی ج - قلمرو فکری

۱۱- سه مورد از ویژگی های ادبی شعر سبک عراقی را بنویسید. /۷۵

بعد از سقوط بغداد به دست هلاکو، زبان عربی در تمام ممالک اسلامی و حتی در میان خود اعراب دچار انحطاط شد. در زبان فارسی نیز از سطره و نفوذ زبان عربی کاسته شد و هر چند فراگیری زبان عربی به سبک قدیم مرسوم بود، ادبای بزرگ، دیگر آثار خود را به عربی نمی نوشتند.

در اندیشه ادیبان این دوره، صنایع ادبی جای تعمق و تفکر را گرفت؛ اما چون استعداد های بزرگی در این عرصه بدرخشیدند بیشتر به ظاهر سازی و به صناعی مثل معما پردازی، سرودن اشعار ذوقافیتین و از این قبیل روی آوردند.

۱۲- مخاطب شاعر در بیت زیر، زمینی است یا آسمانی؟ چرا/۷۵

از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد حافظ

-مخاطب شاعر در بیت زیر آسمانی است زیرا حافظ به سبک عراقی شعر سروده است.

۱۳- شعر زیر را بخوانید و به پرسش های آن پاسخ دهید:

آن یکی آمد در یاری بزد گفت یارش: «کیستی ای معتمد؟»

گفت من: گفتش «برو هنگام نیست» بر چنین خوانی مقام خام نیست

خام را جز آتش هجرو فراق کی پزد کی وا رهند از نفاق؟

رفت آن مسکین و سالی در سفر از فراق دوست سوزید از شرر

پخته شد آن سوخته؛ پس باز گشت باز گرد خانه انباز گشت

حلقه زد بر در به صد ترس و ادب تا بنجهد بی ادب لفظی ز لب

بانگ زد یارش که «بر در کیست آن» گفت «بر در هم تویی ای دلستان»

« مثنوی معنوی مولوی »

الف) سه مورد از ویژگی های زبانی آن را بنویسید. /۷۵

– کاربرد کهن فعل بنجهد – سوزید – درهم آمیختن مختصات نو و کهن

ب) ویژگی فکری حاکم بر آن چیست؟ ۷۵/

– ستایش عشق، غم گرایی، فراق، ذهن گرایی یا توجه به دنیای درون، رواج روحیه ی عرفانی

پ) سه مورد از ویژگی های ادبی آن را بنویسید. ۷۵/

– قالب شعر مثنوی است.

– استفاده از آرایه های ادبی: تضاد خام و پخته – کنایه حلقه زدن

سؤالات چهار گزینه ای درس چهارم علوم وفنون ادبی ۲ :

۱- کدامیک از گزینه های زیر از ویژگی های زبانی شعر سبک عراقی نیست؟

الف) چهار چوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است .

ب) لغات فارسی اصیل قدیم زیاد شده و جای لغات عربی را گرفته است.

ج) «همی» اندک اندک جای «می» را گرفته است؛

د) «در» به جای «اندر» در حال جایگزین شدن است و نیزواژه های «ایدون، ایدر، ابا، ابرو...» بسیار اندک به کار می روند.

۲) این عبارت : «توجه بیشتر به علوم ادبی از جمله «بیان» و «بدیع» بیشتر شده است . « به کدام قلمرو مربوط است ؟

د) هر سه

ج) قلمرو زبانی

ب) قلمرو فکری

الف) قلمرو ادبی

۳) کدامیک از گزینه های زیر از ویژگی های فکری شعر سبک عراقی نیست؟

الف) به علت کشتن یا متواری ساختن فضلا و نابودی کتابخانه ها ، از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری این دوره را فرا گرفت.

ب) به علت نبودن استادان بزرگ و از بین رفتن حوزه های علمی، تحقیق و تتبع بین علما و ادیبان سستی یافت.

ج) مدعیان عرفان هم که به اقتضای زمانه با مغولان کنار آمده بودند، اندک اندک اصالت خود را از دست دادند .

د) در اندیشه ادیبان این دوره، تعمق و تفکر جای صنایع ادبی را گرفت .

۴) کدامیک از گزینه های زیر از ویژگی های فکری شعر سبک خراسانی است؟

الف) پرهیز از زهد ریایی ب) توجه به صفا و پالایش درون

ج) برتری عشق بر عقل د) هیچ کدام

۵) کدامیک از گزینه ها در مورد دوره خراسانی درست است؟

الف) معشوق شاعر، زمینی و دست یافتنی بود ب) در شعر این دوره ، مقام معشوق اندک اندک متعالی می گردد .

ج) معشوق شاعر گاه با معبود یکی می شود. د) اعتقاد به قضا و قدر

۶) در مورد سبک عراقی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) نثر فنی کم کم در قرن هفتم ضعیف می شود .

ب) در اکثر کتاب های این دوره نثر فنی جای نثر ساده را می گیرد .

ج) در این دوره برخی نویسندگان، کتاب های مشکل را به زبان ساده بازنویسی می کردند .

د) «ملا حسین واعظ کاشفی» کلیله و دمنه را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

۷) در مورد سبک عراقی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) بعد از سقوط بغداد به دست هلاکو، زبان عربی در تمام ممالک اسلامی و حتی در میان خود اعراب دچار انحطاط شد.

ب) در زبان فارسی از سیطره و نفوذ زبان عربی کاسته نشد .

(ج) فراگیری زبان عربی به سبک قدیم مرسوم نبود .

(د) ادبای بزرگ، دیگر آثار خود را به عربی نمی نوشتند.

۸) کتاب «محاكمه اللغتين» از کیست و به کدام زبان نوشته شده است؟

الف) از امیر علی شیرنوی و به ترکی ب) از امیر علی شیرنوی و به فارسی

ج) از ظهیر الدین و به ترکی د) از ظهیر الدین و به فارسی

۹) در مورد قلمرو فکری سبک عراقی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) مدعیان عرفان به اقتضای زمانه با مغولان کنار آمده بودند .

ب) در این دوره، کتاب عرفانی معتبری نوشته نشد .

ج) در این دوره، کتاب عرفانی معتبری نوشته شد.

د) مدعیان عرفان اندک اندک اصالت خود را از دست دادند.

۱۰) همه گزینه های زیر از ویژگی های فکری شعر سبک عراقی است به جز.....

الف) به علت کشته یا متواری شدن فضلا و نابودی کتابخانه ها، از صحت و اتقان مطالب کاسته شد .

ب) ضعف و انحطاط فکری این دوره را فرا گرفت.

ج) همچنین به علت نبودن استادان بزرگ و از بین رفتن حوزه های علمی، تحقیق و تتبع بین علما و ادیبان سستی یافت.

د) در اندیشه ادیبان این دوره، تعمق و تفکر جای صنایع ادبی را گرفت .

۱۱) در مورد قلمرو زبانی نثر عراقی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) تاریخ نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج می یابد .

ب) تاریخ نویسی از همان اوایل دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران واجدادشان شروع شد .

(ج) تاریخ نویسی در دوره تیموری هم ادامه یافت.

(د) حاشیه نویسی های متعددی نیز به نثر فنی بر تاریخ های قدیم انجام گرفت.

۱۲) کاربرد کدامیک از واژگان زیر از نثر عراقی در فارسی رواج یافت؟

بیلاق و قشلاق (سردسیر و گرم سیر) - قشون (ارتش) - یورش (هجوم) و...

الف) بیلاق و قشلاق ب) قشون ج) یورش د) همه موارد

۱۳) در مورد قلمرو فکری سبک عراقی کدامیک از گزینه ها درست است؟

الف) بی اعتباری دنیا

ب) اعتقاد به قضا و قدر

ج) خدشه دار شدن غرور و احساسات ملی ایرانیان

د) همه موارد

۱۴) در مورد سبک خراسانی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) ستایش خرد

ب) شادی گرایی

ج) واقع گرایی یا توجه به دنیای بیرون

د) اعتقاد به جبر

۱۵) در مورد سبک عراقی کدامیک از گزینه ها نادرست است؟

الف) ذهن گرایی یا توجه به دنیای درون ب) رواج روحیه ی عرفانی

ج) زمینی بودن معشوق د) بازتاب بیشتر علوم در شعر

۱	ب	۶	ب	۱۱	د			
۲	ج	۷	ب	۱۲	د			
۳	د	۸	الف	۱۳	د			
۴	د	۹	ج	۱۴	د			
۵	الف	۱۰	د	۱۵	ج			

سوالات تشریحی درس پنجم علوم و فنون ادبی ۲

و پاسخ سوالات :

سوالات ۰/۲۵

۱. در جای خالی عبارت مناسب بنویسید: (۰/۲۵)

– به پایه‌های آوایی تکراری و هماهنگ، می‌گوییم.

پاسخ: پایه‌های آوایی همسان

سطح: آسان

۲. در جای خالی عبارت مناسب بنویسید: (۰/۲۵)

– وزن‌واژه (نام رکن) مصراع «دلا تا کی در این زندان فریب این و آن بینی»، است.

پاسخ: مفاعیلن

سطح: متوسط

۳. مصراع «روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد» از تکرار چند پایه (رُکن) تشکیل شده است؟
(۰/۲۵)

پاسخ: چهار رکن

سطح: آسان

۴. خوشهٔ هجایی وزن‌واژه «مستفعِلن» را بنویسید. (۰/۲۵)

پاسخ: -- u --

سطح: آسان

۵. برای وزن‌واژه «مفتعلن» واژه‌ای مناسب بنویسید. (۰/۲۵)

پاسخ: جامه‌دران، ماه‌جبین، طُرفِ چَمَن و یا هر گروه واژه مناسب دیگر

سطح: متوسط

۶. وزن‌واژه متناسب با کلمهٔ «سرفرازی» را بنویسید. (۰/۲۵)

پاسخ: فاعلاتن

سطح: آسان

۷. آخرین رُکن (پایه) مصراع «به گیتی هر کجا درد دلی بود» معادل چه وزن‌واژه‌ای است؟ (۰/۲۵)

پاسخ: فعولن

سطح: متوسط

۸. خوشه هجایی یک هجای کوتاه و سه هجای بلند (U - - -) کدام وزن‌واژه را پدید می‌آورد؟ (۰/۲۵)

پاسخ: مفاعیلن

سطح: ساده

سؤالات ۰/۵

۹. وزن‌واژه و خوشه هجایی متناسب با اولین پایه آوایی مصراع «می‌روم وز سر حسرت به قفا می‌نگرم» را بنویسید. (۰/۵)

پاسخ: فاعلاتن (U - - -)

سطح: متوسط

۱۰. وزن‌واژه‌های فَعَلاتن و مستفعلن را به ترتیب با خوشه‌های هجایی نشان دهید. (۰/۵)

پاسخ: UU - - - ، - U - - -

سطح: متوسط

۱۱. پایه‌های آوایی مصراع «حلقه چشم غزالان، حلقه زنجیر ماست» را به تفکیک بنویسید. (۰/۵)

پاسخ:

حل ق ی چشم	م غ ز ا لان	حل ق ی زن	ج ی ر ماست
------------	-------------	-----------	------------

سطح: متوسط

۱۲. وزن‌واژه مناسب با واژه‌های ستون (الف) را در ستون (ب) بیابید و مشخص کنید (توجه: در ستون «ب» یک وزن‌واژه اضافی است). (۰/۵)

الف

ب

۱. ملازمان

۱. مفتعلن

۲. سحرگاهی

۲. مفاعیلن

۳. مفاعلن

پاسخ: ملازمان: مفاعلن - سحرگاهی: مفاعیلن

سطح: متوسط

۱۳. پس از درک پایه‌های آوایی در بیت زیر، در جاهای خالی، واژه‌هایی مناسب با وزن بیت بنویسید. (۵/۰)

صبر و از دلم بگریخته
..... غم در جام جانم ریخته

پاسخ: آرام - زهر (یا هر واژه هم‌وزن با این واژه‌ها)

تذکر: در این سؤال هدف آوردن واژه‌هایی متناسب با وزن بیت است؛ هر چند این واژه‌ها تناسب معنایی با بیت نداشته باشند.

سطح: دشوار

۱۴. وزن واژه خوشه‌های هجایی زیر را بنویسید. (۵/۰)

(_ u _) ، (_ u u _)

پاسخ: فاعلاتن - مفتعلن

سطح: متوسط

سؤالات ۰/۷۵

۱۵. وزن واژه مصراع «خوشا از نی، خوشا از سر سرودن» را پس از تفکیک پایه‌های آوایی در جدول بنویسید. (۰/۷۵)

پایه‌های آوایی			
وزن واژه			

پاسخ:

پایه‌های آوایی	خُ شَا از نِی	خُ شَا از سَر	سُ رُو دَن
وزن واژه	مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

تفکیک صحیح پایه‌های آوایی: (۰/۲۵)

تشخیص صحیح وزن واژه: (۰/۵)

سطح: متوسط

۱۶. به جای واژه‌های مشخص شده در بیت، واژه‌های هم وزن مناسب دیگری قرار دهید. (۰/۷۵)

سینه مالامال درد است ای دریغا مرهمی دل ز تنهایی به جان آمد خدا را همدمی

پاسخ: هر واژه‌ای که از نظر وزن با واژه‌های تعیین شده برابر باشد مانند: ای حریفان، بی‌تابی، یآوری

سطح: دشوار

۱۷. «اسم رکن» تکرار شده در هر یک از مصراع‌های زیر را بنویسید. (۰/۷۵)

الف) روزگار است این که گه عزّت دهد گه خوار دارد.

ب) تو مپندار که سعدی ز کمندت بگریزد.

پ) گفت که با بال و پری، من پر و بالت ندهم .

پاسخ:

الف) فاعلاتن

ب) فعلاتن

پ) مفتعلن

سطح: متوسط

۱۸. وزن واژه هر مصراع را در ستون «ب» بیابید و در برابر آن مصراع بنویسید. (۰/۷۵)

الف) (ب)

۱) بسوز ای دل، که تا خامی، نیاید بوی دل از تو (۱) فاعلاتن

۲) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز (۲) مفتعلن

۳) روشنی روز تویی، شادی غم سوز تویی (۳) مفاعیلن

پاسخ:

۱) بسوز ای دل، که تا خامی، نیاید بوی دل از تو: مفاعیلن (۰/۲۵)

۲) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز: فاعلاتن (۰/۲۵)

۳) روشنی روز تویی، شادی غم سوز تویی: مفتعلن (۰/۲۵)

سطح: متوسط

سؤالات ۱ نمره‌ای

۱۹. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. (۱)

مگر تو لوح محفوظی که درس غیب از او گیرند و یا گنجینه حکمت کزو پوشند خلعت‌ها

الف) پایه‌های آوایی مصراع اوّل را از هم تفکیک کنید. (۰/۵)

ب) وزن‌واژه بیت را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پ) خوشه آوایی هر پایه آوایی این بیت را رسم کنید. (۰/۲۵)

پاسخ:

پایه‌های آوایی	مَ گَر تَ لو	حَ مَح فو ظی	کِ دَر سِ غی	بَ زو گی رَند
وزن‌واژه	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
خوشه هجایی	---لـ	---لـ	---لـ	---لـ

سطح: متوسط

۲۰. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. (۱)

دلبر بی کینه ما، شمع دل سینه ما در دو جهان در دو سرا، کار تو داری صنما

الف) پایه‌های آوایی مصراع اوّل را از هم تفکیک کنید. (۰/۵)

ب) وزن‌واژه بیت را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پ) خوشه آوایی هر پایه آوایی این بیت را رسم کنید. (۰/۲۵)

پاسخ:

پایه‌های آوایی	دِل بَ رِ بی	کی نِ یِ ما	شَم عِ دِ لِ	سی نِ یِ ما
----------------	--------------	-------------	--------------	-------------

وزن وَاژه	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن
خوشه هجایی	- UU -	- UU -	- UU -	- UU -

سطح: متوسط

۲۱. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. (۱)

ای آفتاب جان و دل، ای آفتاب از تو خجل آخر ببین کاین آب و گل، چون بست گرد جان ما

الف) پایه‌های آوایی مصراع اول را از هم تفکیک کنید. (۰/۵)

ب) وزن وَاژه بیت را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پ) خوشه آوایی هر پایه آوایی این بیت را رسم کنید. (۰/۲۵)

پاسخ:

پایه‌های آوایی	ای آف تا	بِ جا نُ دِل	ای آف تا	بَز تْ خَ جِل
وزن وَاژه	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن
خوشه هجایی	-- U -	-- U -	-- U -	-- U -

سطح: متوسط

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس پنجم علوم و فنون ادبی ۲:

۱. خوشهٔ هجایی وزن‌واژهٔ «مفتعلن» در کدام گزینه به درستی نشان داده شده است؟

الف) - - u - - ب) - uu - پ) - u - - ت) u - - -

پاسخ: گزینهٔ (ب)

سطح: ساده

۲. کدام «وزن‌واژه»، پایه‌های آوایی همسان بیت زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«آمد بهار ای دوستان، خیزید سوی بوستان اما بهار من تویی، من ننگرم در دیگران»

الف) مستفعِلن ب) مفتعلن پ) مفاعیلن ت) فاعلاتن

پاسخ: گزینهٔ (الف)

سطح: متوسط

۳. کدام خوشهٔ هجایی، پایه‌های آوایی بیت زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«سنگ مزن بر طرف کارگه شیشه‌گری زخم مزن بر جگر خسته خسته جگری»

الف) - - - u ب) - u - - پ) - uu - ت) - u - -

پاسخ: گزینهٔ (پ)

سطح: متوسط

۴. وزن‌واژهٔ دقیق بیت «ای درآورده جهانی را ز پای! بانگ نای و بانگ نای و بانگ نای!» در کدام

گزینه آمده است؟

ب) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ت) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

پ) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

پاسخ: گزینه (ب)

سطح: متوسط

۵. خوشه‌های هجایی بیت زیر در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«در دل من پرده نو می‌زنی ای دل و ای دیده و ای روشنی»

الف) - u u - ، - u u - ، - u u - (ب) - u - ، - u u - ، - u u -

پ) - u - ، - u - ، - u - (ت) - u - ، - u - ، - u -

پاسخ: گزینه (ب)

سطح: متوسط

۶. خوشه‌های هجایی بیت زیر در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«عیش‌هاتان نوش باد، هر زمان ای عاشقان وز شما کان شکر باد این جهان ای عاشقان»

الف) - u - ، - u - ، - u - (ب) - u - ، - u - ، - u -

پ) - u - ، - u - ، - u - (ت) - u - ، - u - ، - u -

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: متوسط

۷. پایه‌های آوایی بیت «مرا در خنده می‌آرد بهاری مرا سرگشته می‌دارد خُماری» با بیت کدام گزینه دقیقاً برابر است؟

الف) در این درگاه بی‌چونی، همه لطف است و موزونی دل عالمی بسوزی چو عذار بر فروزی تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا چه صحرایی، چه خضرایی، چه درگاهی، نمی‌دانم

ب) اسیر دل همی‌گوید تو را گر تو دلی داری که: عاشق باش تا گیری ز نان و جامه بیزاری

پ) بیا بیا که شدم در غم تو سودایی در آ در آ، که به جان آمدم ز تنهایی

ت) خداوندا، شبم را روز گردان چو روزم بر جهان پیروز گردان

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: متوسط

۸. بیت «صبحدم شد، زود برخیز ای جوان! رخت ببرند و برس در کاروان» با کدام گزینه هم‌وزن نیست؟

الف) شاه ما باری برای کاهلان گنج می‌بخشد به هر دم رایگان

ب) چه نشستی دور چون بیگانگان اندر آ در حلقه دیوانگان

پ) لحظه‌ای، قصه‌کنان! قصه تبریز ک لحظه‌ای قصه آن غمزه خونریز کنید

ت) ای دلارام من و ای دل‌شکن وی کشیده خویش بی جرمی ز من

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: متوسط

۹. کدام گزینه از «وزن‌واژه»های شعر فارسی نیست؟

الف) مستفعلن ب) مفاعیلن پ) مفتعلن ت) مفاعلاتن

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: ساده

۱۰. خوشه‌های آوایی « - U U ، - U - ، - U - ، - U - » به ترتیب با واژه‌های کدام گزینه مطابقت دارند؟

الف) درنده‌خو - بگریزد - نام‌آوران - ندارد

ب) بی‌نمکی - سبزه‌زاری - مهمان‌سرا - هواداری

پ) می‌شنوم - طربستان - سازندگی - ملولان

پ) بیچارگی - عصبانی - نامهربان - نواخوان

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: ساده

۱۱. واژه‌های معادل وزن‌واژه‌های «مفاعیلن - مفتعلن - فَعَلَاتن - مستفعلن» به ترتیب در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

الف) خداوندا - بی‌ادبی - چه شب است این - آشفته‌ام

ب) هواخواهی - سر‌نکشم - رو‌نهادی - شادی‌کنان

پ) نگارینا - می‌شنوم - متواضع - سوی فنا

ت) سمن‌بویان - نیکو لقا - نتوانم - میوه دل

پاسخ: گزینه (الف)

سطح: متوسط

۱۲. وزن بیت کدام گزینه، با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

(الف) آمدی وه که چه مشتاق و پریشان بودم تا برفتی ز برم، صورت بی‌جان بودم

(ب) دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد

(پ) ما به غم خو کرده‌ایم ای دوست ما را غم فرس تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست

(ت) خوش بنوشم تو اگر زهر نهی در جامم پخته و خام تو را گر نپذیرم، خامم

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: دشوار

۱۳. پایه‌های آوایی در کدام بیت به درستی تفکیک نشده‌اند؟

(الف) خُنک جانی که او یاری پسندد که زو درویش خود صورت نبندد

خُ	نُک	جا	نی	کِ	او	یا	ری	پَ	سَن	دَد
کَ	زَو	دَر	وی	ش	خُد	صو	رت	نَ	بَن	دَد

(ب) دوش با من گفت پنهان کاردانی تیزهوش وز شما پنهان نشاید کرد سرّ می‌فروش

دو	ش	با	من	گفت	پن	هان	کار	دا	نی	تیز	هوش
وَز	شُ	ما	پِن	هان	نَ	شا	یَد	گَرَدُ	سِرِ	رِ	مِی
											فُ
											روش

(پ) بوی گل آورده نسیم صبا بلبل بی دل ننشیند خموش

بوی گُ لا	وَر دِ نَ سی	مِ صَ با
بُل بُ لِ بی	دِل نَ نِ شی	نَد خَ موش

(ت) گُل بُنان پیرایه بر خود کرده‌اند بُلبلان را در طواف آورده‌اند

گُل بُ نان	پی را یِ	بَر خُد کَر	دِ آند
بُل بُ لان	را دَر طَ	وا فا وَر	دِ آند

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: دشوار

۱۴. با توجه به بیت:

«غلام آن سبک‌روحم که با من سر‌گران دارد جوابش تلخ و پنداری شکر زیر زبان دارد»

واژه‌های کدام گزینه به‌ترتیب با واژه‌های مشخص شده هم‌وزن نیستند؟

(الف) پری‌رویان - جاودان - جان سختی

(ب) شمع رُخَم - بهروزی - مهربان

(پ) هواخواهی - ساحران - سرگرمی

(ت) سراپا غم - گوش جان - انسان‌ها

پاسخ: گزینه (ب)

سطح: متوسط

۱۵. با توجه به وزن بیت:

«شهسوار ها شوید ای را در قدم‌های پی کنید»

واژه‌های کدام گزینه به ترتیب برای جاهای خالی مناسب نیست؟

(الف) اسب شادی - مقابلان - اسب غم - طرب‌ها

(ب) مرکب دل - بیدلان - استران - رفیقان

(پ) اسب طرب - عاشقان - اسب غم - محبت‌ها

(ت) مرکب تن - راهیان - غنچه‌ها را - شقایق

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: متوسط

درس ششم:

(الف) سؤالات تشریحی:

سؤالات ۰/۲۵

۱. در بیت «از من گمان مبر که بیاید خلاف دوست و متفق شوند جهانی به دشمنی» کدام واژه

در معنی مجازی به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

پاسخ: جهان (مجازاً در معنی مردم جهان)

سطح: آسان

۲. واژه «حوض» را در جمله‌ای در معنای مجازی (نانهاده) به کار ببرید: (۰/۲۵)

پاسخ: «حوض یخ زد»، «حوض زلال بود» یا هر پاسخ صحیح دیگر

سطح: متوسط

۳. در جای خالی واژه مناسب بنویسید:

– «رابطه میان معنی نهاده و نانهاده یک واژه را می نامند». (۰/۲۵)

پاسخ: علاقه

سطح: آسان

۴. در جمله «ماه دشت لاله‌ها را روشن کرده بود» کدام واژه در معنی مجازی به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

پاسخ: ماه

سطح: آسان

۵. واژه «بیت» در بیت «به یاد روی شیرین بیت می گفت چو آتش تیشه می زد، کوه می سُفت» مجازاً در چه معنی به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

پاسخ: سخن شاعرانه

سطح: متوسط

۶. در جای خالی واژه مناسب بنویسید:

– «قرینه» نشانه‌ای در کلام است که ذهن را از معنای دور می‌سازد. (۰/۲۵)

پاسخ: نهاده (حقیقی)

سطح: آسان

۷. در جمله «جهان خوردم و کارها راندم» قرینه مجاز را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پاسخ: خوردم

سطح: آسان

۸. در بیت «جهان دل نهاده بر این داستان همان بخردان و همان راستان» واژه «جهان» به کدام قرینه در معنی «مردم جهان» به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

پاسخ: دل نهاده

سطح: آسان

سؤالات ۰/۵

۹. در بیت «آفرین جان آفرین پاک را آن که جان بخشید و ایمان خاک را» کدام واژه در معنی مجازی به کار رفته است؟ معنی مجازی آن را بنویسید. (۰/۵)

پاسخ: خاک مجازاً در معنی انسان (آدمی)

سطح: متوسط

۱۰. علاقه و قرینه مجاز را در بیت:

«حمد پاک از جان پاک آن پاک را آن که جان بخشید و ایمان خاک را»

مشخص کنید. (۰/۵)

پاسخ: علاقه: انسان در ابتدا از خاک آفریده شده است. - قرینه: جان و ایمان داشتن

سطح: متوسط

۱۱. علاقه و قرینه مجاز را در بیت: «جهان دل نهاده بر این داستان همان بخردان و همان راستان» مشخص کنید. (۰/۵)

پاسخ: علاقه: جهان محلّ زندگی مردم جهان است. - قرینه: دل نهادن

سطح: متوسط

۱۲. علاقه و قرینه مجاز را در بیت:

«سپید شد چو درخت شکوفه‌دار سَرَم وز این درخت همین میوه غم است بَرَم»

مشخص کنید. (۰/۵)

پاسخ: علاقه: موی سر بخشی از کلّ سر است. - قرینه: سپید شدن

سطح: متوسط

۱۳. در بیت «جهان مجتمع شد بر تخت اوی فرو مانده از فره بخت اوی» علاقه و قرینه مجاز را مشخص کنید. (۰/۵)

پاسخ: علاقه: جهان جایگاه زندگی مردم جهان است. - قرینه: در پیشگاه تخت فرمانروایی او جمع شدن

سطح: متوسط

۱۴. واژه «دست» را در جمله‌ای در معنی مجازی به کار ببرید. (۰/۵)

پاسخ: او در این کار دست دارد (یا هر پاسخ صحیح دیگر)

سطح: متوسط

سؤالات ۰/۷۵

۱۵. مجاز، علاقه و قرینه آن را در بیت:

«دل عالمی بسوزی، چو عذار برفروزی تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا»

مشخص کنید. (۰/۷۵)

پاسخ: عالم: مجازاً در معنی اهل عالم به کار رفته است. - علاقه: عالم جایگاه زندگی اهل عالم است. -

قرینه: سوزاندن دل

سطح: متوسط

۱۶. مجاز، علاقه و قرینه آن را در بیت:

«خسروی کار گدایی کی بود؟ این به بازوی چو مایی کی بود؟»

مشخص کنید. (۰/۷۵)

پاسخ: بازو: مجازاً در معنی قدرت به کار رفته است. - علاقه: بازو سبب ایجاد قدرت است. - قرینه:

ناتوانی امثال ما گدایان (بندگان نیازمند)

سطح: دشوار

۱۷. واژه «شهر» را در معنی مجازی به کار ببرید و علاقه و قرینه آن را ذکر کنید. (۰/۷۵)

پاسخ: شهر به استقبال او رفت. (یا هر مثال صحیح دیگر: شهر به پا خاست ...) - علاقه: شهر جایگاه مردم

شهر است. - قرینه: به استقبال رفتن یا قیام کردن

سطح: متوسط

۱۸. واژه «لیوان» را در معنی مجازی به کار ببرید و علاقه و قرینه آن را ذکر کنید. (۰/۷۵)

پاسخ: یک لیوان بنوش. (یا هر پاسخ صحیح دیگر) - علاقه: لیوان محلی برای محتویات لیوان است. - قرینه:

نوشیدن

سطح: متوسط

سؤالات ۱ نمره‌ای

۱۹. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. (۱)

«برو ای گدای مسکین در خانه‌ی علی زن که نگین پادشاهی دهد از گرم گدا را»

الف) کدام واژه در معنی مجازی به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

ب) معنی مجازی آن کلمه را بنویسید. (۰/۲۵)

پ) علاقه آن را مشخص کنید. (۰/۲۵)

ت) قرینه آن را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پاسخ: الف) نگین - ب) انگشتر - پ) نگین جزئی از انگشتر است. - ت) علی (ع) از روی کرامت در رکوع نماز انگشتر خود را به نیازمند بخشیدند نه فقط نگین آن را.

سطح: متوسط

۲۰. بیت زیر را بخوانید و به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. (۱)

«سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی»

الف) کدام واژه در معنی مجازی به کار رفته است؟ (۰/۲۵)

ب) معنی مجازی آن کلمه را بنویسید. (۰/۲۵)

پ) علاقه آن را مشخص کنید. (۰/۲۵)

ت) قرینه آن را مشخص کنید. (۰/۲۵)

پاسخ: الف) سر - ب) قصد و تصمیم - پ) سر محلّ تصمیم است. - ت) اضافه شدن سرّ به آن و «ندارد».

سطح: متوسط

۲۱. هر یک از واژه‌های «خورشید» و «آب» را در معنی مجازی به کار ببرید و قرینه هر کدام را ذکر کنید.

(۱)

پاسخ:

الف) خورشید درون اتاق را روشن کرد. (خورشید به قرینه «روشن کرد» در معنی «نور خورشید» به کار رفته است).

ب) آب را ببند. (آب به قرینه «ببند» در معنی «شیر آب» به کار رفته است).

سطح: دشوار

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس ششم علوم و فنون ادبی ۲

و پاسخ پرسش‌ها :

۱. در کدام گزینه آرایه مجاز به کار نرفته است؟

الف) رستم از این بیت و غزل، ای شه و سلطان ازل مفتعلن مفتعلن مفتعلن گشت مرا

ب) من آن نگین سلیمان به هیچ نستانم که گاه گاه بر او دست اهرمن باشد

پ) سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم وز این درخت همین میوه غم است برم

ت) دانش اندر دل چراغ روشن است وز همه بد بر تن تو جوشن است

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: متوسط

۲. کدام واژه در بیت زیر در معنی مجازی به کار رفته است؟

«گل در بر و می در کف و معشوق به کام است سلطان جهانم به چنین روز غلام است»

الف) گل ب) می پ) سلطان ت) غلام

پاسخ: گزینه (ب)

سطح: متوسط

۳. کدام واژه در بیت زیر در معنی مجازی به کار نرفته است؟

«خروشی برآمد ز دشت و ز شهر غم آمد جهان را از آن کار بهر»

الف) خروش ب) دشت پ) شهر ت) جهان

پاسخ: گزینه (الف)

سطح: ساده

۴. کدام گزینه دربارهٔ بیت «سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق»

صحیح نیست؟

الف) سینه مجازاً در معنی «دل» به کار رفته است.

ب) شرحه شرحه از فراق بودن قرینه‌ای است که ذهن را به معنی مجازی رهنمون می‌سازد.

پ) علاقهٔ میان «سینه» و «دل» مانند علاقهٔ «جهان» و «مردم جهان» است.

ت) علاقهٔ میان «سینه» و «دل» مانند علاقهٔ «سر» و «موی سر» است.

پاسخ: گزینه (ت)

سطح: متوسط

۵. کدام گزینه دربارهٔ بیت «دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید / کز یکدگر گشایی زلف گره گشا را» صحیح نیست؟

الف) «دست» مجازاً در معنی «انگشت» به کار رفته است.

ب) «فلک» مجازاً انسانی تصوّر شده است که دست دارد.

پ) «گره گشا» مجازاً در معنی حل کننده مشکلات است.

ت) «زلف» مجازاً انسانی است که گره گشایی می کند.

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: متوسط

۶. کدام واژه در بیت زیر در معنی مجازی به کار رفته است؟

«سپید شد چو درخت شکوفه دار سَرَم / وز این درخت همین میوه غم است بَرَم»

الف) درخت ب) شکوفه پ) سَرَم ت) غم

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: آسان

۷. در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینه آرایهٔ مجاز به کار رفته است.

الف) شکر کند عارف حق ، کز همه بردیم سبق بر زیر هفت طبق ، اختر رخشنده شدم گر شمع تویی

مرا چرا باید سوخت گر ماه تویی مرا چرا باید کاست؟

ب) بدان آهن که او سنگ آزمون کرد تواند بیستون را بی ستون کرد

پ) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق

ت) من آن نگین سلیمان به هیچ نستانم که گاه گاه بر او دست اهرمن باشد

پاسخ: گزینه (الف)

سطح: متوسط

۸. در کدام گزینه آرایه مجاز به کار رفته است؟

الف) سحر است کمان ابروانت پیوسته کشیده تا بناگوش

ب) شهری متحدان حُسن الا متحیران خاموش

پ) بنشین که هزار فتنه برخاست از حلقه عارفان مدهوش

ت) سعدی همه ساله پند مردم می گوید و خود نمی کند گوش

پاسخ: گزینه (ب)

سطح: متوسط

۹. در کدام گزینه آرایه مجاز به کار رفته است؟

الف) من با تو نه مرد پنجه بودم افکندم و مردی آزمودم

ب) عیب دگران نگویم این بار کاندرا حق خویشان شنودم

پ) گفتم که برآرم از تو فریاد فریاد که نشنوی چه سودم؟

ت) گر سر برود فدای پایت مرگ آمدنی است دیر و زودم

پاسخ: گزینه (الف)

سطح: متوسط

۱۰. در کدام گزینه آرایه مجاز به کار رفته است؟

الف) ای که رحمت می‌نیاید بر منت آفرین بر جان و رحمت بر تنت

ب) قامت گویم که دل‌بند است و خوب یا سخن، یا آمدن، یا رفتنت

پ) شرمش از روی تو باید آفتاب کاندر آید بامداد از روزنت

ت) ماهرویا مهربانی پیشه کن سیرتی چون صورت مستحسن

پاسخ: گزینه (پ)

سطح: متوسط

سوالات تشریحی درس هفتم علوم وفنون ادبی ۲:

- ۱- علت لقب گرفتن «کلیم کاشانی» به خَلّاق المعانی ثانی چه بود؟ ۲۵/۰
- ۲- کمال الدین بهزاد و رضا عباسی از هنرمندان کدام دوره می‌باشند؟ ۲۵/۰
- ۳- کدام سبک ادبی بعد از سبک عراقی بوجود آمد؟ ۲۵/۰
- ۴- نکته اوج سبک عراقی در چه زمانی اتفاق افتاد؟ ۲۵/۰
- ۵- «معروفترین شاعر سبک هندی که برخی از تک بیت های غزلش شاهکارهایی از ذوق واندیشه اند وبسیاری از آن ها مثل ضرب المثل رواج یافته اند کیست؟» ۲۵/۰
- ۶- در کدام سبک شعر فارسی، شاعران به باریک بینی و آوردن کنایات واستعارات پیچیده ومعما گونه همراه با الفاظ ساده وگاه معمولی روی آوردند؟ ۲۵/۰
- ۷- شهرت محتشم کاشانی به سرودن چه نوع اشعاری است؟ ۲۵/۰
- ۸- علت گرایش شاعران قرن دهم به مکتب وقوع چه بود؟ ۵/۰

- ۹- به عقیده ی شاعران قرن دهم، برای تغییر سبک و بازگشت به حقیقت گویی به چه ابزاری نیاز بود؟ ۵/۰
- ۱۰- شاخصه ی اصلی شعر وحشی بافقی چیست؟ ۵/۰
- ۱۱- در قرن یازدهم حکومت صفوی به چه نوع شعری بی توجه بود؟ ۵/۰
- ۱۲- در قرن یازدهم چه مسایلی زبان غزل را به افق خیال عامه نزدیک می کرد؟ ۵/۰
- ۱۳- از مواردی که به شعر کلیم کاشانی لطافت ویژه ای بخشیده است دو مورد را بنویسید. ۵/۰
- ۱۴- شعر بابا فغانی از چه جهاتی مشهور است؟ ۷۵/۰
- ۱۵- از مشهور ترین شاعران سبک هندی سه مورد را نام ببرید؟ ۷۵/۰
- ۱۶- شهرت بیدل از چه جهاتی بوده است؟ ۷۵/۰
- ۱۷- از مضامین مورد توجه شاعران در دوران صفویه سه مورد را نام ببرید؟ ۷۵/۰
- ۱۸- هدف از دایر شدن قهوه خانه ها در دوران صفوی چه بود؟ ۷۵/۰
- ۱۹- چه عواملی در دوره صفوی باعث شد هر کس به اندازه ی توان خود به امور فرهنگی از جمله ادبیات بپردازد؟

- ۲۰- ویژگی های عمده شعر بیدل را بیان کنید. ۱
- ۲۱- چرا در قرن دهم شاعران به دربار های هند روی آوردند؟ ۱

پاسخ نامه پرسش های تشریحی درس هفتم علوم و فنون ادبی ۲:

- ۱- به کار بردن مضمون ابداعی بی شمار
- ۲- دوره صفوی
- ۳- هندی
- ۴- نیمه دوم قرن دهم
- ۵- صائب
- ۶- سبک هندی
- ۷- سرودن اشعار مذهبی
- ۸- برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید
- ۹- نیازمند پرداختن به مسایل اجتماعی و انتقاد های سیاسی بودند.
- ۱۰- واقع گرایی

- ۱۱- شعر ستایشی و درباری و عاشقانه های زمینی
- ۱۲- ضرب المثل ها و الفاظ محاوره
- ۱۳- ابداع معانی و خیال های رنگارنگ
- ۱۴- دقت و ظرافت و رفقت معانی
- ۱۵- کلیم کاشانی، صائب تبریزی و بیدل دهلوی
- ۱۶- سرودن غزل های خیال انگیز و به کار بردن مضمون های بدیع و گاه دور از ذهن
- ۱۷- باز یابی اندرزها، تمثیل های کهنه به زبان جدید، توصیف و بیان امور طبیعی
- ۱۸- مشاعره، مناظره و نقد آثار یکدیگر
- ۱۹- رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی، آبادانی شهر های ایران و رونق تجارت و کسب و کار
- ۲۰- اشتغال بر مضمون های پیچیده و استعاره های رنگین، خیال انگیز و سرشار از ابهام ها و تخیل های رمز آمیز شاعرانه
- ۲۱- ۱) کم توجهی و بی مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران ۲) شاعر نوازی و ادب گرایی سلاطین هند

سوالات چهار گزینه ای درس هفتم علوم و فنون ادبی ۲:

- ۱- شعر وحشی بافقی حد واسط کدام سبک می شود؟

الف) سبک خراسانی، سبک عراقی	ب) سبک عراقی، سبک هندی
ج) سبک خراسانی، سبک هندی	د) سبک عراقی، بازگشت ادبی
- ۲- اوج سبک عراقی در نیمه دوم کدام قرن بوده است؟

الف) ق دهیم	ب) ق هشتم	ج) ق هفتم	د) ق نهم
-------------	-----------	-----------	----------
- ۳- این عبارت مربوط به کدام شاعر می باشد؟ «معروفترین شاعر سبک هندی که برخی از تک بیت های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه اند و بسیاری از آن ها مثل ضرب المثل رواج یافته اند.»

الف) صائب تبریزی	ب) بیدل دهلوی	ج) کلیم کاشانی	د) محتشم کاشانی
------------------	---------------	----------------	-----------------
- ۴- خَلَقَ المعانی ثانی لقب کدام شاعر است؟

الف) صائب تبریزی ب) بیدل دهلوی ج) کلیم کاشانی د) ملک الشعرای بهار

۵- کدام خصوصیت از ویژگی های اصلی شعر صائب می باشد؟

الف) تخیل های رمز آمیز شاعرانه

ب) سرودن شعر مذهبی

ج) مضامین تازه شعری

د) هیچ کدام

۶- سبک شعری صائب تبریزی کدام است؟

الف) عراقی ب) خراسانی ج) بازگشت د) هندی

۷- صائب نماینده ی واقعی شعر دوره صفویه و سبک هندی در چه قالبی شعر سروده است؟

الف) قصیده ب) دوبیتی ج) غزل د) مثنوی

۸- کدام ویژگی از ویژگی های عمده ی شعر بیدل دهلوی نیست؟

الف) استعاره های رنگین

ب) تخیل های رمز آمیز شاعرانه

ج) مضمون های پیچیده

د) واقع گرایی

۹- کدام شاعر در ابداع معانی و خیال های رنگین مشهور است؟

الف) بیدل دهلوی ب) کلیم کاشانی ج) وحشی بافقی د) محتشم کاشانی

۱۰- محتشم کاشانی از شاعران معروف قرن دهم در سرودن چه نوع قالب شعری معروف است؟

الف) غزل ب) ترجیع بند ج) ترکیب بند د) قصیده

۱۱- معانی باریک، تخیلات شاعرانه با استعارات پیچیده و معما گونه از ویژگی های کدام سبک است؟

الف) خراسانی ب) هندی ج) عراقی د) دوره بازگشت

۱۲- مناطق عمده ی رشد و پرورش زبان و ادب فارسی در عصر صفویان کدام یک از مناطق زیر نبود؟

الف) فارس ب) خراسان ج) آذربایجان و اصفهان د) شبه قاره هند

۱۳- کدام یک از گزینه های زیر درباره رواج زبان فارسی در هند درست نیست؟

الف) شاعر نوازی و ادب گرایی سلاطین بابر و هند ب) رسمی شدن زبان فارسی در هند

ج) بی مهری شاهان صفوی به شعر و شاعری د) تعلق خاطر شاهان صفوی به زبان ترکی

۱۴- «پدر مرثیه سرایی» به چه کسی گفته می شد؟

الف) کلیم کاشانی ب) کمال الدین اسماعیل ج) محتشم کاشانی د) بیدل دهلوی

۱۵- در بیت زیر کدام ویژگی و مشخصه ی سبکی «عصر صائب» را می توان دید؟

«بخیه کفشم اگر دندان نما شد عیب نیست خنده می آرد همی بر هرزه گردی های من»

الف) استفاده از ضرب المثل و تشبیه تمثیل ب) استفاده از زبان محاوره

ج) توجه به تجربیات ساده و روز مره زندگی د) حس آمیزی

پاسخ نامه پرسش های چهار گزینه ای درس هفتم علوم و فنون ادبی ۲ :

ب(۱	الف (۲	الف (۳	ج(۴	ج(۵	د(۶	ج(۷	د(۸	ب(۹
ج(۱۰	الف(۱۲	د(۱۳	ج(۱۴	الف(۱۵				

سوالات تشریحی درس هشتم علوم و فنون ادبی ۲

۱- بعد از تقطیع هجایی مرز هر دسته را چگونه مشخص می کنیم؟ ۲۵/۰

۲- پس از تشخیص و درک پایه های آوایی شعر، برای درک بهتر نظم پایه های آوایی چه کار می کنیم؟ ۲۵/۰

۳- اگر یک هجا از پایان وزن «فعولن» حذف شود چه باقی می ماند؟ ۲۵/۰

۴- از دو هجای بلند، یک هجای کوتاه و یک هجای بلند کدام وزن تشکیل می شود؟ ۲۵/۰

- ۵- وزن واژه «پایه آوایی» «دَرین دَرگا» چه می شود؟ ۲۵/۰
- ۶- چگونه ممکن است دو شعر با پایه های آوایی همسان، وزن متفاوتی داشته باشد؟ ۵/۰
- ۷- چرا باید «وزن واژه» هر پایه را هنگام تقطیع مشخص کنیم؟ ۵/۰
- ۸- در صورت کاسته شدن یکی از پایه های آوایی چه اتفاقی در «وزن واژه» اتفاق می افتد؟ ۵/۰
- ۹- منظور از «پایه های آوایی همسان» چیست؟ ۵/۰
- ۱۰- عامل اصلی بوجود آمدن «وزن واژه» چیست؟ ۵/۰
- ۱۱- مصراع «گر جان عاشق دم زند، آتش در این عالم زند» از چند پایه همسان تشکیل شده است؟ ۵/۰
- ۱۲- در پایه های آوایی چه مواقعی هر مصراع، به جای چهار پایه، سه پایه یا خانه خواهد داشت؟ ۵/۰
- ۱۳- وزن واژه بیت «ای نفس خرم باد صبا / از بر یار آمده ای مرحبا» چیست؟ ۷۵/۰
- ۱۴- حذف هجا یا پایه در وزن های همسان چگونه صورت می گیرد؟ ۷۵/
- ۱۵- «وزن واژه» پایه های آوایی زیر بنویسید. ۷۵/۰
- الف) خُ دا یا ب) غَ مَش دَر ج) گَر جانِ عا
- ۱۶- چینش متفاوت خوشه های هجایی سبب چه می شود؟ ۷۵/۰
- ۱۷- بیت زیر را متناسب با پایه های آوایی تفکیک کنید.

«بخندد همی باغ چون روی دلبر ببوید همی خاک چون مشک اذفر»

پایه های آوایی	ب خن دد	ه می با	غ چن رو	ی دل بر
	ب بو ید	ه می خا	ک چن مش	ک اذ فر

- ۱۸- این واژه ها را با توجه به پایه های آوایی تقطیع و «خوشه های هجایی» آن ها را بنویسید.

الف) نگاشته ب) مرحبا

- ۱۹- وزن واژه ی هر یک از خوشه های هجایی زیر را بنویسید.

الف) - - U ب) UU - -

پاسخنامه پرسش های تشریحی در س هشتم علوم وفنون ادبی ۲ :

۱- خط عمودی

۲- وزن واژه

۳- فَعْل

۴- مَسْتَفْعِلُنْ

۵- مَفَاعِيلُنْ

۶- تفاوت در تعداد هجاهای پایه ها

۷- برای درک بهتر نظم پایه های آوایی آن دوبیت

۸- وزن واژه دچار دگرگونی می شود و یک یا چند هجا از پایان آن می افتد.

۹- پس از خوانش درست بیت و برش آوایی صحیح و منظم، پایه های تکراری هماهنگ و منظمی ایجاد می شود که به آن ها پایه های آوایی همسان گویند.

۱۰- چینش متفاوت خوشه های هجایی

۱۱- چهار پایه همسان بر وزن مَسْتَفْعِلُنْ

۱۲- گاه فضای آوایی به گونه ای سامان می یابد که بافت موسیقایی شعر، کوتاه تر می شود و یکی از پایه های آوایی کاسته می شود.

۱۳- مَفْتَعِلُنْ، مَفْتَعِلُنْ، فاعِلُنْ

۱۴- ممکن است یک هجا یا بیشتر از پایان آن حذف و گاهی هم یک پایه به صورت کامل حذف شود.

۱۵- الف) فَعُولُنْ ب) فَعُولُنْ ج) مَسْتَفْعِلُنْ

۱۶- ایجاد وزن واژه

۱۷- پایه های آوایی :

بِ خَنْ دَد / هَ می با غ / چُنْ رَوِی / دَل بر

بُوید / هَ می خَا / ک چُنْ مُش / کِ از فَر

وزن واژه : فَعُولُنْ فَعُولُنْ فَعُولُنْ

خوشه های هجایی :- U - - U/- - U/- - U/-

۱۸- الف) پایه ی آوایی : ن/گاش/تِ خوشه ی هجایی :مفاعِلُن

ب) پایه ی آوایی : مراح/با خوشه ی هجایی :فاعِلُن

۱۹- الف) مستفعِلُن ب)فعِلَاتُن

سوالات چهار گزینه ای درس هشتم علوم وفنون ادبی ۲:

۱- وزن واژه بیت «ای نفس خرم باد صبا از بر یار آمده ای مرحبا» کدام است؟

الف) مفتعلن مفتعلن فاعلن ب) فعلاتن فعلاتن فعلاتن

ج) مفعول فاعلات مفاعیلن د) مفعول مفاعیلن مفاعیلن

۲- وزن واژه خوشه های هجایی زیر در کدام گزینه درست است؟

« - U --/- U --/- U -- /- U - - »

الف) مستفععلن مستفععلن مستفععلن ب) مستفععلن فاعلن مستفععلن فاعلن

ج) فعولن فعولن فعولن فعولن د) مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

۳- کدام مصراع هم وزن مصراع «بنشینم و صبر پیش گیرم» می باشد؟

الف) ای مرهم ریش دردمندان ب) گر هزار است بلبل این باغ

ج) هر کاو نکاشت مهر وز خوبی گلی نچید د) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای؟

۴- خوشه های هجایی بیت زیر در کدام گزینه درست نشان داده شده است .

((آدمی پیر چو شد حرص جوان می گردد خواب در وقت سحرگاه گران می گردد))

الف) -UU/U-UU/--UU/U-U- ب) -/U-UU/U-UU/U-U-

ج) -U-/--UU/--UU/--UU- د) -UU/U-UU/U-UU/--U-

۵- خوشه های هجایی کدام بیت به این شکل است؟

« -/UU-/U-U-/UU- -/UU-/U-U-/UU- »

الف) به چه ماند جهان مگر سراب سپس او تو چون روی به شتاب

ب) زنده به آب اند زندگان که چنین گفت ایزد سبحان بی چگونه وبی چون

ج) چون بخواهند باز عاریتی جان از دلت آن گه دهی به معصیت اقرار

د) خواندن فرقان وزهد وعلم وعمل مونس جان اند هر چهار مرا

۶- « وزن واژه » همه ی ابیات زیر به جز بیت..... با محتوای آنها هماهنگی دارد.

الف) آن روز که دل به تو سپردم هرگز به تو این گمان نبردم

ب) پرده گشای فلک پرده دار پردگی پرده شناسان کار

ج). کیست کز عاشقی نشان نیست هر که را عشق نیست جانش نیست

د) ملک را عشق او مدهوش کرده زعشقش حلقه ای در گوش کرده

۷- « وزن واژه » بیت « آینه ار نقش تو بنمود راست / خود شکن آینه شکستن خطاست » در کدام گزینه درست آمده است؟

الف) مفتعل ، مفتعلن ، مفتعل ب) مفتعلن ، مفتعلن ، فاعلن

ج) مفتعلن، مفتعلن ، فعولن د) مفتعل ، مفتعل ، فاعلن

۸- کدام مصرع بر وزن واژه «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» سروده شده است؟

الف) الهی سینه ای ده آتش افروز ب) خدایا به خواری مران از درم

ج) تا کی به تمنای وصال تو یگانه د) هر کسی از ظنّ خود شد یار من

۹- کدام گزینه در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده است؟

الف) امروز روز شادی وامسال سال گل ب) دانه چو طفلی است در آغوش خاک

ج) روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد د) هر کسی از ظنّ خود شد یار من

۱۰- خوشه هجایی زیر مربوط به کدام گزینه می‌باشد؟ « UU - - »

الف) فاعلاتن ب) مستفعلن ج) مفتعلن د) فاعلاتن

۱۱- «فاعلاتن فعلن» با کدام مصراع هم وزن است؟

الف) تن عیشم نحیف گشت به غم ب) می تراود مهتاب

ج) گون از نسیم پرسید د) هیجان ها را پرواز دهیم

۱۲- خوشه ی هجایی کدام گزینه نادرست است؟

الف) زَلّت (- -) ب) سفینه (U - U)

ج) التماس (U- U-) د) گلستان (- U - U)

۱۳- کدام گزینه معادل «بنی آدم اعضای یکدیگرند» است؟

الف) U / - - - U / - - - U ب) - U - / - - U - / - - U -

ج) - U - / - U - / - U - / - U - د) - U / - - U / - - U / - - U

۱۴- وزن واژه ی بیت زیر کدام گزینه است؟

بر لب جو بود دیواری بلند / بر سر دیوار تشنه ی دردمند

الف) مفتعلن ب) فاعلاتن ج)

مستفعلن د) مستفعلن و فعولن

پاسخنامه پرسش های چهار گزینه ای درس هشتم علوم وفنون ادبی ۲:

الف (۱)	الف (۲)	الف (۳)	ج (۴)	ب (۵)	ب (۶)	ب (۷)	د (۸)	د (۹)	د (۱۰)
ب (۱۱)	د (۱۲)	د (۱۳)	د (۱۴)	الف (۱۵)					

پرسش های تشریحی و چهار گزینه ای درس نهم علوم و فنون ادبی ۲:

۱- مجاز مبتنی بر را استعاره گویند.

پاسخ - تشبیه

۲- در آرایه استعاره علاقه ی بین معنای نهاده و معنای غیر نهاده است.

پاسخ - تشبیه

۳- در بیت زیر کدام واژه در معنی استعاری است؟

« با کاروان حلّه برفتم ز سیستان با حله تنیده ز دل بافته زجان »

الف) کاروان ب) جان ج) دل د) حله

پاسخ - « گزینه د »

۴- کدام کلمه در بیت زیر در معنی نا نهاده است؟

« با کاروان حلّه برفتم ز سیستان با حله تنیده ز دل بافته زجان »

پاسخ - حلّه

۵- در بیت:

« با کاروان حلّه برفتم ز سیستان با حله تنیده ز دل بافته زجان » مشبه به کدام است؟

الف) کاروان ب) حلّه ج) جان د) سیستان

پاسخ - « گزینه ب »

۶- در بیت :

« آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد، نیست باد »

کدام آرایه وجود ندارد؟

الف) تشبیه ب) جناس ج) استعاره د) ایهام

پاسخ - « گزینه د »

۷- فرق تشبیه با استعاره چیست؟ (از نظر مفهوم)

پاسخ - تشبیه مانند کردن مشبه، به مشبه به است. اما استعاره یکی دانستن آن هاست.

۸- فرق تشبیه با استعاره چیست؟

پاسخ - (از نظر ظاهر)

- در تشبیه از ارکان آن حداقل مشبه و مشبه به وجود دارد اما در استعاره مشبه یا مشبه به محذوف است.

۹- کدام بیت فاقد تشبیه فشرده است؟

الف) نگارش دهد گلبن جویبار	در آینه ی آب رخسارها
ب) اورا خود التفات نبودی به صید من	من خود اسیر کمند نظر شدم
ج) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد	اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم
د) صبحگاهی سر خونا ب جگر بگشایید	ژاله ی صبحدم از نرگس تر بگشایید

پاسخ - «گزینه د»

۱۰- اگر ادات تشبیه و وجه شبه حذف شود چه نوع تشبیهی خواهیم داشت؟

- تشبیه بلیغ

۱۲- تشبیه بلیغ چند نوع است؟

پاسخ - دو نوع ،

- بلیغ اضافی = چراغ دانش

- بلیغ اسنادی = علی شیر است.

۱۱- کدام جمله درست نیست؟

الف) اگر از تشبیه ، « مشبه » به همراه ویژگی « مشبه به » یا فقط « مشبه به » باقی بماند « استعاره » به وجود می آید.

ب) اگر « غیر انسان » ، « منادا » قرار گیرد آرایه « تشخیص » به کار گرفته شده است .

ج) اگر در ترکیب اضافی « مضاف » اعضای بدن انسان باشد « اضافه استعاری » خواهیم داشت.

د) در اضافه استعاری ، « مشبه به » محذوف است و ویژگی آن در کنار « مشبه » است.

پاسخ - «گزینه ج»

۱۲- با تبدیل چهار رکن اصلی تشبیه به دو رکن ، به وجود می آید.

پاسخ - « تشبیه بلیغ »

۱۳- با تبدیل دو رکن تشبیه به یک رکن ، به وجود می آید.

پاسخ - « استعاره »

۱۴- در بیت :

« گفتا که مرو به غربت و می بارید
استعاره از می باشند.

ب) چهره _ چشم _ باران

الف) چشم _ چهره _ باران

د) چهره _ چشم _ اشک

ج) چشم _ چهره _ اشک

پاسخ - « گزینه د »

۱۵- هر تشخیصی است.

پاسخ - « استعاره »

۱۶- هر استعاره ای است.

پاسخ - « مجاز »

۱۷- تمام گزینه ها به غیر از گزینه ی درست است .

ب) هر مجازی استعاره هست .

الف) هر استعاره ای مجاز است .

د) هر استعاره از حذف مشبه یا مشبه به تولید میشود.

ج) هر تشخیصی استعاره هست .

پاسخ - « گزینه ۲ »

۱۸- در کدام گزینه ها تشبیه و استعاره وجود دارد؟

باز ای سپیده ی شب هجران نیامدی

الف) باز امشب ای ستاره تابان نیامدی

بر اندام گل درخت رنگین گل

ب) دگر باره خیاط باد صبا

پیوند روح کردی پیغام دوست دادی

ج) ای باد بامدادی خوش میروی به شادی

چون که زنگار از رخس ممتاز نیست

د) آینه ات دانی چرا غمّاز نیست

(د) ب و د

(ج) الف و د

(ب) ب و ج

(الف) الف و ب

پاسخ - «گزینه الف»

۱۹- در تمام گزینه ها به غیر از گزینه اضافه استعاری وجود دارد.

ز چشم ناله شکفتم بر روی شکوه دویدم	الف) کی ام؟ شکوفه اشکی که در هوای تو هرشب
چون که زنگار از رخس ممناز نیست	ب) آینه ات دانی چرا غمناز نیست
تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند	ج) کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب
باز ای سپیده ی شب هجران نیامدی	د) باز امشب ای ستاره تابان نیامدی

پاسخ - گزینه «د»

۲۰- در بیت زیر استعاره در کدام واژه است؟

«صبحگاهی سر خونا ب جگر بگشایید ژاله ی صبحدم از نرگس تر بگشایید»

الف) صبحگاه ب) جگر ج) ژاله د) سر

پاسخ - «گزینه ج»

۲۱- در بیت زیر کدام واژه ها حامل استعاره اند؟

«صبحگاهی سر خونا ب جگر بگشایید ژاله ی صبحدم از نرگس تر بگشایید»

الف) خونا ب - سر ب) ژاله - نرگس ج) سر - ژاله د) صبحگاه - نرگس

پاسخ - «گزینه ب»

۲۲- در بیت زیر، کدام واژه درمعنی استعاری است؟

«آتش است این بانگ نای و نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد»

پاسخ - «آتش در مصراع دوم»

۲۳- در عبارت زیر:

«بوستانی خرم و خوش که گفتی خرده مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاش آویخته»

«خرده مینا و عقد ثریا» به ترتیب استعاره از چه چیزی هستند؟

پاسخ - «گلها و سبزه ها» - «خوشه انگور»

۲۴- در تمام گزینه ها به جز گزینه ی نرگس در معنی «نا نهاده» است.

- الف) گفتا که مرو به غربت و می بارید
ب) صبحگاهی سر خونا ب جگر بگشایید
ج) کس به دور نرگست طرفی نبست از عافیت
د) من از افتادن نرگس به روی خاک دانستم
- از نرگس تر بر لاله بر مروارید
ژاله ی صبحدم از نرگس تر بگشایید
به که نفروشدن مستوری به مستان شما
که کس ، ناکس نمی گردد از این افتان و خیزانها

پاسخ - «گزینه د»

۲۵) در بیت زیر :

« گفتا که مرو به غربت و می بارید
از نرگس تر به لاله بر مروارید »
تمام واژه ها به غیر از در معنی نا نهاده به کار رفته است؟

- الف) غربت ب) نرگس ج) لاله د) مروارید

پاسخ - «گزینه الف»

- ۲۶) وزن مصراع « واله خار و گل این باغ و بستانیم ما » با کدام گزینه مطابق است؟
الف) اول و اخر این کهنه کتاب افتاده است
ب) حلقه ی چشم غزالان حلقه ی زنجیر ماست
ج) چون زنگار از رخس ممتاز نیست
د) باغ سلام می کند، سرو قیام می کند

پاسخ - «گزینه ب»

۲۷- وزن مصراع « از شبیخون خمار صبح دم آسوده ایم » با کدام گزینه منطبق است؟

الف) - U - / - - U - / - - U - / - - U -

ب) U - U - / - - U - / - - U - / - - U -

ج) - U - / - - U - / - - U U / - - U -

د) U - U - / - - U - / - - U U / - - U -

پاسخ - «گزینه ی الف»

۲۸- تمامی آرایه ها به جز آرایه ی در بیت زیر دیده می شود؟

« از شبیخون خمار صبح دم آسوده ایم / مستی دنباله دار چشم خوبانیم ما »

- الف) ایهام ب) تناسب ج) استعاره د) جناس

پاسخ - «گزینه ی د»

۲۹- تمام آرایه ها به جز گزینه ی در بیت زیر دیده می شود.

«گر چراغ بزم عالم نیست صائب کلک ما / چون ز بخت تیره دائم در شبستانیم ما»

الف) تشبیه ب) اسلوب معادله ج) حسن تعلیل د) حس آمیزی

پاسخ - «گزینه ی ب»

۳۰- کدام آرایه در بیت «پشت چون آئینه بر دیوار حیرت داده ایم / واله خار و گل این باغ و بستانیم ما» نیست؟

الف) تشبیه ب) استعاره ج) تشخیص د) حس آمیزی

پاسخ - «گزینه ی د»

۳۱- آرایه های «تلمیح / استعاره / ایهام تناسب / حسن تعلیل» به ترتیب در کدام گزینه ها می باشد؟

الف) گر چراغ بزم عالم نیست صائب کلک ما چون ز بخت تیره دائم در شبستانیم ما

ب) خرقة از ما می ستاند نافه ی مشکین نفس از هواداران آن زلف پریشانیم ما

ج) پشت چون آئینه بر دیوار حیرت داده ایم واله خار و گل این باغ و بستانیم ما

د) از سیاهی داغ ما هرگز نمی آید برون در سواد آفرینش آب حیوانیم ما

الف) د/ب/الف/ج ب) د/ج/ب/الف ج) ج/د/ب/الف د) ج/د/الف/ب

پاسخ - «گزینه ب»

سوالات تشریحی درس دهم علوم و فنون ادبی ۲:

- ۱- سبک هندی از اوایل کدام قرن رواج یافت ؟ ۲۵٪
- ۲- سبک هندی تا چه قرنی رواج داشت ؟ ۲۵٪
- ۳- سبک هندی در تاریخ ادبیات ایران چند سال رونق داشت ؟ ۲۵٪
- ۴- حکومت صفوی با آموزه های کدام نهاد اجتماعی در تضاد بود ؟ ۲۵٪
- ۵- لغات و آداب و رسوم مربوط به هندوان در کدام دوره از ادوار شعر فارسی وارد این حوزه شد ؟ ۲۵٪
- ۶- قالبی که در شعر سبک هندی ظاهراً مسلط بود کدام قالب شعری بود ؟ ۲۵٪
- ۷- قالب حقیقی شعر سبک هندی چیست ؟ ۲۵٪
- ۸- کتاب « حبیب السیر » و احسن التواریخ « از نمونه های کدام نوع نثر است ؟ ۲۵٪
- ۹- حملات تیموریان و ازبکان منجر به بروز چه پدیده ای در عرصه زبان فارسی شد ؟ ۵٪
- ۱۰- چرا زبان سبک هندی را باید زبانی واقع گرا نامید ؟ ۵٪
- ۱۱- شاعر سبک هندی تک بیت های خود را به چه وسیله ای به هم گره می زند ؟ ۵٪
- ۱۲- ویژگی اصلی ردیف های شعر سبک هندی چه بود ؟ ۵٪
- ۱۳- ویژگی مهم غزل سبک هندی که ظاهراً جزء معایب غزل اصیل محسوب می شود چیست ؟ ۵٪
- ۱۴- ویژگی بارز شعر سبک هندی در قلمرو فکری چیست ؟ ۵٪
- ۱۵- سه پدیده کاملاً مشهود در شعر سبک هندی را بنویسید. ۷۵٪
- ۱۶- در قلمرو فکری شعر سبک هندی کار اصلی شاعر چیست ؟ ۷۵٪
- ۱۷- انواع نثر به کار رفته در کتاب های سبک هندی را نام ببرید. ۷۵٪
- ۱۸- چرا نثر سبک هندی از دیدگاه ادبی ارزش والایی ندارد ؟ ۷۵٪
- ۱۹- از برجستگی های ادبی نثر سبک هندی ۳ مورد ذکر کنید. ۷۵٪
- ۲۰- دو مورد از برجستگی های شعر سبک هندی را در قلمرو فکری توضیح دهید. ۱۰
- ۲۱- نثر بینابین چگونه نثری است ؟ ۱
- ۲۲- چرا در عصر اعتلای صفوی ؛ یعنی شاه عباس اول ایران از وجود نویسندگان قوی دست خالی ماند ؟ ۱

پاسخنامه پرسش های تشریحی درس دهم علوم وفنون ۲:

- ۱ - از اوایل قرن ۱۱
- ۲ - تا اواسط قرن ۱۲
- ۳ - ۱۵۰ سال
- ۴ - با آموزه های سنتی عرفانی
- ۵ - در دوره هندی
- ۶ - قالب غزل
- ۷ - قالب مفرد
- ۸ - نثر بینابین
- ۹ - به رواج لغات ترکی وضعف زبان فارسی منجر گردید .
- ۱۰ - زیرا زبان حقیقی مردم کوچه وبازار بود .
- ۱۱ - به وسیله رشته قافیه وردیف به هم گره می زند .
- ۱۲ - طولانی وخوش آهنگ بودن ردیفها .
- ۱۳ - این غزل گاه به ۴۰ بیت نیز می رسید وتکرار قافیه در آن امری طبیعی بود
- ۱۴ - شعر سبک هندی ، معنی گراست نه صورت گرا وشاعر بیشتر به معنی توجه دارد تا به زبان .
- ۱۵ - بی توجهی به زبان - بی دقتی در کاربرد جمله ها وترکیبها - ورود واژه های عامیانه در شعر .
- ۱۶ - کار اصلی شاعر سبک هندی در قلمرو فکری ترجمه مطالب فلسفی وعرفانی وغنایی گذشتگان به بیان سبک هندی بود .
- ۱۷ - نثر ساده - نثر مصنوع - نثر بینابین
- ۱۸ - زیرا به زبان عامیانه نزدیک است واگر متنی تولید شده ، تصنعی وبا تکلف است .
- ۱۹ - پاسخ در صفحه ۸۷ کتاب درسی
- ۲۰ - پاسخ در صفحه ۸۵ کتاب درسی
- ۲۱ - نثر بینابین ، نثری است نه چندان ساده ونه چندان دشوار . قصد نویسنده در آن آسان نویسی است هر چند امروزه چندان آسان به نظر نمی رسد .
- ۲۲ - پاسخ در صفحه ۸۸ کتاب ذیل مطلب قلمرو فکری

پرسش های چهار گزینه ای از درس دهم علوم وفنون ادبی ۲:

۱- سبک هندی از تا اواسط قرن به مدت سال در تاریخ ادبیات ایران رواج داشت.

الف) اواخر قرن نهم - یازدهم - ۱۵۰

ب) اوایل قرن یازدهم - دوازدهم - ۱۵۰

ج) اواخر یازدهم - دوازدهم - ۱۲۰

د) اواسط یازدهم - سیزدهم - ۲۳۰

۲- حکومت صفوی به شعر و در باری و بهایی نمی داد .

الف) توصیفی - عارفانه ب) عارفانه - عاشقانه

ج) مدحی - عارفانه د) مدحی - عاشقانه

۳- شاعران عصر صفوی به علت تضاد حکومت صفوی با آموزه های عرفانی به موضوعاتی مثل، و روی آور شدند .

الف) اندرز - مضمون آفرینی - باریک اندیشی

ب) توصیف - مضمون آفرینی - تمرکز بر ظواهر

ج) اندرز - توصیف - تمجید بزرگان

د) تمجید بزرگان - باریک اندیشی - اندرز

۴- شعر عصر صفوی از حوزه تصرف خارج شد و در دسترس قرار گرفت .

الف) شاعران آگاه به فنون ادبی - عامه

ب) عامه - شاعران آگاه به فنون ادبی

ج) شاعران سنت قصیده سرا - شاعران غزل سرا

د) شاعران غزل سرا - شاعران مدیحه سرا

۵- کدام گزینه از ویژگی های قلمرو زبانی شعر سبک هندی نیست ؟

الف) زبان کوچه وبازار به شعر راه یافت و از این رو ، روح تازه ای در زبان شعر دمیده شد .

ب) زبان شعر سبک هندی ، زبانی واقع گرا قلمداد می شود زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره است .

ج) ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در حوزه شعر و ادب است .

د) شعر سبک هندی بیشتر در تک بیت خلاصه می شود .

۶- کدام گزینه در مورد سطح واژگانی از قلمرو زبانی شعر سبک هندی درست است ؟

الف) (مختصات سبک خراسانی به حیات خود ادامه داد و دایره واژگان قدیمی گسترده تر شد .

ب) (واژگان فارسی قدیم بیشتر معمول شد و از میزان استفاده واژگان عربی و ترکی کاسته شد.

ج) (دایره واژگان شعر گسترش یافت و بسیاری از لغات ادبی قدیم از صحنه شعر رخت بر بست .

د) (کاربرد واژگان عربی و مغولی افزایش یافت و در واقع زبان سبک هندی زبان جدید فارسی شد.

۷- گزینه درست در مورد ویژگی های قلمرو زبانی شعر سبک هندی را مشخص کنید .

الف) (توجه به مباحث عرفانی و دینی در شعر سبک هندی .

ب) (مختصات سبکی شعر دوره خراسانی در این شعر حذف شده است .

ج) (پالایش واژگان و لغات غیر فارسی در شعر سبک هندی .

د) (افزایش کاربرد واژگان عربی در شعر این دوره .

۸- زبان شعر سبک هندی زبانی واقع گراست زیرا

الف) (با فرهنگ های مختلف آمیخته شده است .

ب) (توجه شاعران به آرایه ها و نکات بلاغی افزایش یافته بود .

ج) (در حوزه اختیار شاعران فرهیخته و آگاه بود .

د) (زبان حقیقی مردم آن دوره بود .

۹- در شعر سبک هندی به دلیل کم توجهی شاعران کوچه و بازار به آرایه های ادبی، بیان و بدیع به صورت

..... و استفاده شده است .

الف) (ناشیانه - تصادفی

ب) (طبیعی - ناشیانه

ج) (تصادفی - ماهرانه

د) (طبیعی - تصادفی

۱۰- قالب شعری ظاهراً مسلط در دوره هندی ، چه قالبی است ؟

الف) (غزل ب) (قصیده ج) (مثنوی د) (مفرد

۱۱ - قالب حقیقی شعر شاعر هندی کدام است ؟

الف) (غزل ب) (مفرد ج) (مثنوی د) (قصیده

۱۲ - شعر سبک هندی شعری است نه

الف (صورت گرا - معنی گرا ب (عارفانه - عاشقانه

ج (معنی گرا - صورت گرا د (مدحی - معنی گرا

۱۳ - کار شاعران سبک هندی ترجمه مطالب و.....و.....گذشتگان به بیان سبک هندی است.

الف (فلسفی - عرفانی - غنایی ب (علمی - تاریخی - دینی

ج (عرفانی - علمی - دینی د (غنایی - فلسفی - تاریخی

۱۴ - کدام گزینه مربوط به نثر کتابهای دوره هندی است ؟

الف (ساده ب (مصنوع ج (بینابین د (هر سه مورد الف ، ب ، ج

۱۵ - کدام آثار همگی جزء کتاب های نثر در نوع ساده از سبک هندی هستند ؟

الف (عالم آرای عباسی - احسن التواریخ - اخلاق الاشراف

ب (دارا شکوه - بدایع الوقایع - هفت اقلیم

ج (دارا شکوه - اخلاق الاشراف - حبیب السیر

د (هفت اقلیم - موش و گربه - بدایع الوقایع

۱۶ - در دوران صفویه از نثر مصنوع برای استفاده می شد .

الف (فرمان ها و احکام دینی و منشآت

ب (منشآت ، دیباچه کتاب ها و منابع دینی

ج (منابع دینی ، قوانین حکومتی و احکام دینی

د (فرمان ها ، منشآت و دیباچه کتاب ها

۱۷ - از نمونه های معروف نثر بینابین می توان و.....را نام برد .

الف (حبیب السیر - احسن التواریخ

ب (هفت اقلیم - عالم آرای عباسی

ج (حبیب السیر - هفت اقلیم

د (احسن التواریخ - عالم آرای عباسی

۱۸ - کدام گزینه جزء ویژگی های قلمرو زبانی نثر سبک هندی نیست .

الف (آوردن جملات طولانی - فراوانی واژگان ترکی و مغولی

ب (کاربرد وجه وصفی - در آمیختگی نظم و نثر

ج (مطابقت صفت و موصوف - آوردن تتابع اضافات در مقام تمجید و تعارف

د (عدم تطبیق صفت و موصوف - پالایش علایم جمع عربی

پاسخنامه پرسش های چهار گزینه ای درس دهم علوم وفنون ادبی ۲:

- ۱- گزینه «ب»
- ۲- گزینه «د»
- ۳- گزینه «الف»
- ۴- گزینه «الف»
- ۵- گزینه «د»
- ۶- گزینه «ج»
- ۷- گزینه «ب»
- ۸- گزینه «د»
- ۹- گزینه «د»
- ۱۰- گزینه «الف»
- ۱۱- گزینه «ب»
- ۱۲- گزینه «ج»
- ۱۳- گزینه «الف»
- ۱۴- گزینه «د»
- ۱۵- گزینه «ب»
- ۱۶- گزینه «د»
- ۱۷- گزینه «الف»
- ۱۸- گزینه «د»

پرسش های تشریحی درس یازدهم علوم وفنون ادبی ۲:

- ۱- یایه ی آوایی عبارت «همدم» رامشخص کنید ۰/۲۵
- ۲- هرگاه یک مصراع به دوپاره تقسیم شود وموسیقی واهنگ پاره دوم همان موسیقی پاره نخست باشد به

آن وزن می گوئیم ۲۵/۰

۳- وزن کدام یک از ابیات زیر دوری است؟ ۰/۲۵

الف) دل می رود زدستم صاحب دلان خدارا دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا
ب) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من
است

۴- مصرع «بدن گه که خیزد خروش خروس» از تکرار کدام وزن تشکیل شده است؟ ۰/۲۵

۵- در وزن های دو لختی هجای پایان نیم مصراع چگونه است؟ ۰/۲۵
۶- خوشه های هجایی کدام گزینه با مصرع «آمد خورشید ما باز به برج حمل» یکسان است؟ ۰/۲۵

الف) این عمر به ابر نوبهاران ماند ب) سلسله موی دوست حلقه ی دام بلاست

۷- خوشه های هجایی عبارات زیر را بنویسید ۰/۵

مقاومت : کبوتر :

۸- وزن هجایی خوشه های هجایی زیر را بنویسید ۰/۵

الف) - - u - : ب) - - u -

۹- یایه ی آوایی عبارات «باران» را مشخص کنید ۰/۵

۱۰- وزن مصرع «الهی سینه ای ده آتش افروز» را مشخص کنید ۰/۵

۱۱- برش های هجایی «دسته هجای سه تایی» و «دسته هجای چهارتایی» را در نمونه های زیر مشخص کنید ۵٪

الف) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را

ب) عشق تو بر بود ز من مایه ی مایی و منی

۱۲- واژه ای بنویسید که هم وزن کلمه «هم نفس» باشد ۰/۵

۱۳- خوشه های هجایی کدام یک از مصراع های زیر با مصرع «ای صبح شب نشینان جانم به طاقت آمد» برابر است؟ ۰/۵

الف) کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز

ب) تو را آن به که روی خود ز مشتاقان پیوشانی

۱۴- نام خوشه های آوایی مصرع «هان ای دل عبرت بین از دیده عبرکن هان» را مشخص کنید ۵/۰

۱۵- بیت « غلام همت آنم که زیر چرخ کبود / ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست» را از نظر فکری تحلیل کنید. ۷۵/۰

۱۶ - در بیت زیر یک استعاره و دو تشبیه را مشخص کنید. ۷۵/۰

« دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمای عشق بیابی و زر شوی »

۱۷- پایه های آوایی، وزن و خوشه های هجایی بیت زیر را بنویسید :

« بگفتا عشق شیرین بر تو چونست / بگفت از جان شیرینم فزونست»

۱۸- پایه های آوایی بیت زیر را مشخص کنید و با ذکر دلیل بنویسید که چرا بیت زیر دارای وزن همسان دولختی است. ۱

« صبح بر آمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه / ماه بر آمد به صبح چون دم ماهی ز آب »

پاسخ سوالات تشریحی درس یازدهم علوم و فنون ادبی ۲:

۱- هم / دم

۲-دوری

۳-الف

۴-فعولن

۵-تابع قوانین هجای پایان مصرع

۶-ب

۷- u - u - u - ۰/۲۵ - - u - ۰/۲۵

۸-الف (مسفتعلن ۰/۲۵ ب) فاعلاتن ۰/۲۵

۹- با / ران ۵/۰

۱۰-مفاعیلن - مفاعیلن - فعولن

۱۱- الف) سه تایی ۰/۲۵ ب) چهار تایی ۰/۲۵

۱۲- ساربان یا هر مثال درست دیگر ۰/۵

۱۳- الف ۰/۵

۱۴- مفعول - مفاعیلن ۰/۵

۱۵- عدم وابستگی به تعلقات مادی و اهمیت انسان وارسته (هر تحلیل درست دانش آموز) ۰/۷۵

۱۶- زر استعاره از وجود با ارزش ۰/۲۵ وجود به مس ۰/۲۵ و عشق به کیمیا ۰/۲۵ تشبیه شده است .

۱۸- ب / گف / تا / عش / ق / شی / رین / بر / ت / چو / نست ۰/۲۵

U ___ u/ ___ u/ ___ u/ ۰/۲۵

ب / گف / تز / جا / ن / شی / ری / نم / ف / زو / نست ۰/۲۵

U ___ u/ ___ u/ ___ u/ ۰/۲۵

مفاعیلن مفاعیلن فاعولن

سوالات چهار گزینه ای درس یازدهم علوم وفنون ۲ :

۱- کدام یک از واژگان زیر با عبارت « کلماتی » هموزن است ؟

۱- متواضع ۲- نامهربان ۳- سلامتی ۴- وطن پرست

۲- پایه های آوایی کدام عبارت برابر با وزن « مفتعلن » می باشد ؟

۱- نون و قلم ۲- کاروانان ۳- پشتیبان ۴- دنیا پرست

۳- خوشه های هجایی کدام گزینه با بقیه متفاوت است ؟

۱- تو را آن به که روی خود ز مشتاقان بیوشانی که شادی جهان گیری غم لشکر نمی ارزد

۲- منزل حافظ کنون بارگه پادشاست دل بر دلدار رفت جان بر جانانه شد

۳- مرا مهر سیه چشمان ز سر بیرون نخواهد شد قضای آسمان است این و دیگرگون نخواهد شد

۴- اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

۴- خوشه های هجایی بیت « ز خاک من اگر گندم بر آید از آن گرنان پزی مستی فزاید » در کدام گزینه درست نشان داده شده است؟

۱- $_U_ / _U_ / _U_$ ۲- $_U / _U / _U$

۳- $_U / _U / _U$ ۴- $_U / _U / _U$

۵- وزن بیت « آینه ار نقش تو بنمود راست خود شکن آینه شکستن خطاست » در کدام گزینه درست آمده است؟

۱- مفتعل ، مفتعلن ، مفتعل ۲- فاعلاتن ، فاعلاتن ، فاعلن

۳- مفتعلن ، مفتعلن ، فعولن ۴- مفتعلن ، مفتعلن ، فاعلن

۶- کدام بیت از اوزان دوری نیست ؟

۱- صبح بر آمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه ماه بر آمد به صبح چون دم ماهی ز آب

۲- ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون نیکی به جای یاران فرصت شمار یار

۳- الفبای درد از لبم می تراود نه شبم که خون از لبم می تراود

۴- چندان که گفتم غم با طبیبان درمان نکردند مسکین غریبان

۷- علایم زیر :

« $_U _U / _U _U / _U _U / _U _U$ » خوشه های هجایی کدام مصرع است ؟

۱- باز این چه شورش است که در خلق عالم است ؟

۲- تو مرا جان و جهانی چه کنم جان و جهان را ؟

۳- زاهد خلوت نشین دوش به میخانه شد

۴- غزل گفתי و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ !

۸- کدام بیت از اوزان دوری نیست؟

۱- جهان فرتوت باز جوانی از سر گرفت به سر ز یاقوت سرخ شقایق افسر گرفت

۲- از نظرت کجا رود و برود تو هم‌رهی رفت و رها نمی‌کنی، آمد و ره نمی‌دهی

۳- چندان که گفتم غم با طیبیان درمان نکردند مسکین غریبان

۴- یار بی‌پرده از در و دیوار در تجلی است یا اولی‌الابصار

۹- وزن همه واژه‌های زیریکسان است به جز

۱- دریادلان ۲- روزگارم ۳- درنیابد ۴- آفریدن

۱۰- کدام بیت منطبق یا خوشه‌های هجایی (فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلن) می‌باشد ؟

۱- دره‌وایت بی‌قرارم روز و شب سرزپایت برندارم روز و شب

۲- صوفی مجلس که دی‌جام و قدح می‌شکست باز به یک جرعه می‌عادل و فرزانه شد

۳- هست بود همه درست به تو بازگشت همه به توست به تو

۴- غافل منشین نه وقت بازی است وقت هنر است و سرفرازی

۱۱- علایم پایه‌های آوایی بیت زیر در کدام گزینه آمده است ؟

نظر آوردم و بردم که وجودی به تو ماند همه اسمند و تو جسمی، همه جمسند و تو روحی

۱- فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلاتن ۲- مفاعیلن / مفاعیلن / مفاعیلن / مفاعیلن

۳- فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلاتن / فاعلاتن ۴- مفعول / فاعلاتن / مفعول / فاعلاتن

۱۲- کدام یک از ابیات زیر از ارکان دولختی (متناوب) تشکیل نشده است ؟

- ۱-صبح بر آمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه
- ۲-دایم گل این بستان شاداب نمی ماند
- ۳-چندان که گفتم غم با طیبان
- ۴-بت خود را بشکن خوار و ذلیل
- ۱۳-وزن کدام بیت با ابیات دیگر یکسان نیست ؟

ماه بر آمد به صبح چون دم ماهی ز آب
 دریاب ضعیفان رادروقت توانایی
 درمان نکردند مسکین طیبان
 نا مور شو به فتوت چو خلیل

- ۱- اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد
 - ۲-معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا
 - ۳-الا یا ایها الساقی ادرکاسا و ناولها
 - ۴-مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم
- من و ساقی به هم سازیم و بنیادش براندازیم
 کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا
 که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها
 هواداران کویش را چو جان خویشتن دارم

۱۴-در کدام بیت هجای پایانی نیم مصراع تابع قوانین هجای پایان مصراع است؟

- ۱- ای همه هستی ز تو پیدا شده
 - ۲- ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری
 - ۳- دل می رود ز دستم صاحب دلان خدارا
 - ۴- اگر قرار این بود ، نوازی ام به جودی
- خاک ضعیف از تو توانا شده
 وزنفاق تیر و قصد ماه کید مشتری
 دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا
 ز چه این بهشت پر گل ، به رواق ما گشودی؟

۱۵- کدام بیت منطبق با وزن (مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن) است ؟

- ۱- ای دفتر حسن تورا فهرست خط و خالها
 - ۲- خیزید و خز آرید که هنگام خزان است
 - ۳- نکوهش مکن چرخ نیلوفری را
 - ۴- بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟
- تفصیلها پنهان شده در پرده اجمالها
 باد خنک از جانب خوارزم روان است
 برون کن ز سر باد و خیره سری را
 بگفت از دل تو می گوئی من از جان

۱۶- وزن کدام بیت با ابیات دیگر متفاوت است ؟

- ۱-بسم از هوا گرفتن که پری نماند و بالی
 - ۲- باده چو خورد او خامش کرد او
- به کجا روم زدستت که نمی دهی مجالی
 زحمت برد او تا طلبیدش

۳- جهان فرتوت باز جوانی از سر گرفت به سر زیاقوت سرخ شقایق افسر گرفت

۴- بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم

۱۷- همه ابیات از یک نوع خوشه های هجایی اند به جز گزینه

۱- عشق تو بر بود زمن مایه ی مایی و منی خود نبود عشق تو را چاره ز بی خویشتنی

۲- چه آسان می نمود اول غم دریا به بوی سود غلط کردم که این طوفان به صد گوهر نمی ارزد

۳- شراب لعل و جای امن و یار مهربان ساقی دلا کی به شود کارت اگر اکنون نخواهد شد

۴- بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را

پاسخ سوالات تستی درس یازدهم علوم وفنون ۲ :

(۱) ۱-

(۲) ۱-

(۳) ۲-

(۴) ۴-

(۵) ۴-

(۶) ۳-

(۷) ۲-

(۸) ۴-

(۹) ۱-

(۱۰) ۱-

(۱۱) ۱-

(۱۲) ۴-

(۱۳) ۲-

(۱۴) ۴-

(۱۵) ۲-

(۱۶) ۴-

(۱۷) ۱-

سوالات تشریحی درس دوازدهم علوم وفنون ۲

- ۱- کنایه بر بنیاد اصل استوار است .
- ۲- استعاره بر بنیاد استوار است .
- ۳- مفهوم کنایی بخش مشخص شده از بیت زیر را بنویسید:
« هر که در مزرع دل ؛ تخم وفا سبز نکرد زرد رویی کشد از حاصل خود وقت درو.
- ۴- کنایه به کار رفته در کدام بیت به معنای بی رونق کردن است ؟
الف) همت مردانه می خواهد گذشتن از جهان یوسفی باید که بازار زلیخا بشکند
ب) از مکافاتِ عَمَلِ غافل مشو گندم از گندم بروید جو زجو
- ۵- کدام گزینه از کنایات زیر ، برای بیان کنایی « اقدامی نکردن » به کار می رود؟
الف) سخن دهان به دهان می گشت. ب) دست روی دست گذاشته است.
- ۶- کدام گزینه تفاوت « کنایه » و « استعاره » را به درستی بیان می کند ؟
الف) معمولاً استعاره در « واژه » روی می دهد و کنایه در ساختار کلام روی می دهد .
ب) معمولاً کنایه در « واژه » روی می دهد و استعاره در ساختار کلام روی می دهد .
- ۷- مفهوم کنایی کدام گزینه نادرست است؟ صورت درست آن را بنویسید .
الف) فلانی دست به جیب است : خیر و بخشنده
ب) وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست: مکافات عمل
- ۸- معنی کنایی « می خواهید بروید آسمان شوربا بیاورید؟ » را بنویسید .
- ۹- مفهوم کنایی را در مصرع «دل به دنیا درنبندد هوشیار» بیابید.
- ۱۰- در بیت زیر مفهوم کنایی قسمت مشخص شده را بنویسید.
هنوز از دهن بوی شیر آیدش همی رای شمشیر و تیر آیدش

۱۱- در بیت زیر ، کنایه کدام است ؟ معنای آن چیست ؟

« زاغی از آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید »

۱۲- هر کدام از « کنایات » زیر ، برای بیان چه مقصودی به کار می رود؟

الف) خاله ام نمی دانست در کجا ریشه بدواند ؟

ب) فردا غبار کالبدت بر هوا رود .

۱۳- در بیت زیر کنایه را مشخص کنید و مفهوم آن را بیان کنید . ۰/۷۵

به کس مگوی که پایم به سنگ عشق برآمد که عیب گیرد و گوید چرا به فرق نیویی

۱۴- مفهوم کنایه ابیات زیر را بیابید و بنویسید ؟ ۰/۷۵

الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد :.....

ب) در هر طرف ز خیل حوادث، کمین گهی است زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر:.....

ج) نقشی بر آب می زنم از گریه حالیا تاکی شود قرین حقیقت ، مجاز ما :.....

۱۵- هر یک از توضیحات گروه « ب » به مفهوم کنایه کدام یک از موارد گروه « الف » اشاره میکند ؟ آن را با فلش نشان دهید . (در گروه ب یک مورد اضافی می باشد) ۰/۷۵

الف گروه	ب گروه
پیشانی بر خاک نهادن	شکست دادن
سر زیر سنگ آوردن	ناز و غرور داشتن
دامن کشان بر زمین رفتن	فروتنی داشتن
.....	عبادت کردن

۱۶- کنایه را تعریف کنید و مثالی برای آن بیاورید . ۰/۷۵

۱۷- در بیت های زیر « کنایه » را بیابید و مفهوم هر کنایه را بنویسید.

الف) چو بشنید بیچاره بگریست زار که ای خواجه دستم ز دامن بدار

ب) بگفتا گر خرامی در سرایش بگفت اندازم این سر زیر پایش

۱۸- مجازو کنایه را باهم مقایسه کنید:

پاسخ سوالات تشریحی درس دوازدهم علوم و فنون ادبی ۲:

۱- مجاورت ۰/۲۵

۲- مشابهت ۰/۲۵

۳- کنایه از شرمندگی ۰/۲۵

۴- الف) ۰/۲۵

۵- ب) ۰/۲۵

۶- الف) ۰/۲۵

۷- ب) ۰/۲۵ قدرتمندی ۰/۲۵

۸- قذبلند بودن ۰/۵

۹- عدم وابستگی ۰/۵

۱۰- بی تجربه بودن ۰/۵

۱۱- رخت کشید ۰/۲۵ . کنایه از نقل مکان کردن . ۰/۲۵

۱۲- الف) ساکن شود ۰/۲۵ ب) مردن ۰/۲۵

۱۳- پایم به سنگ عشق برآمد ۰/۲۵ - گرفتار بلا شدن ۰/۵

۱۴- الف) مرتکب گناه شدن ۰/۲۵ ب) عمرسریع می گذرد ۰/۲۵ ج) کار بیهوده ۰/۲۵

۱۵- پیشانی بر خاک نهادن: عبادت کردن ۰/۲۵ - سر زیر سنگ آوردن : شکست دادن ۰/۲۵ - دامن کشان بر زمین رفتن : نازو غرور داشتن ۰/۲۵

۱۶- کنایه واژه یا عبارتی است که معنای نزدیک و ظاهری آن مورد نظر نیست و معنای دور آن مد نظر است
۰/۵ مانند دست فلانی کج است یعنی دزد است (و یا هر مثال درست دیگر) ۰/۲۵

۱۷- الف) دستم ز دامن بدار: مرا رها کن ۰/۵ ب) اندازم این سر زیر پایش : فدا کردن جان ۰/۵

۱۸- در مجاز فقط معنی غیر حقیقی قابل دریافت است اما در کنایه هر دو معنی دور و نزدیک دریافت می شود ولی معنی دور مد نظر است . ۱

سوالات چهار گزینه ای درس دوازدهم علوم وفنون ادبی ۲ :

۱- آرایه های کدام گزینه درباره ی بیت زیر صدق می کند ؟

۲- « در هر طرف ز خیل حوادث، کمین گهی است زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر »

- (۱) تضاد، تلمیع (۲) کنایه ، تشبیه (۳) مراعات نظیر ، مجاز (۴) جناس ، مجاز

۲- آرایه های بیت زیر در کدام گزینه همگی درست است ؟

« می نماید که جفای فلک از دامن من دست کوتاه نکند تا نکند بنیادم »

- (۱) تضاد ، واج آرای، کنایه (۲) کنایه ، تشبیه ، مجاز
(۳) کنایه، تشبیه ، استعاره (۴) واج آرای، جناس، استعاره

۳- کدام آرایه در بیت زیر وجود ندارد ؟

« چو خامه هر که حدیث دل بر آورد به زبان طمع مدار که سر بر سر زبان نکند »

- (۱) تشبیه (۲) تلمیع (۳) جناس (۴) کنایه

۴- آرایه های بیت زیر در کدام گزینه همگی درست است ؟

« ای سرو پای بسته به آزادگی مناز آزاده من که از همه عالم بریده ام »

- (۱) کنایه، واج آرای، استعاره (۲) جناس، کنایه، حس آمیزی
(۳) کنایه، ایهام، مجاز (۴) تشبیه، اغراق، حس آمیزی

۵- کدام آرایه ادبی در بیت زیر نیامده است ؟

« پرده ی چشم غزال است سیه خانه ی او آن پریزاد که راه دل مجنون زده است »

- (۱) تشخیص (۲) تلمیع (۳) تشبیه (۴) کنایه

۶- در کدام یک از گزینه های زیر « کنایه » به کار نرفته است ؟

- (۱) طالب لعل توام کان که به ظلمات افتاد طلب چشمه ی حیوان نکند چون نکند؟
(۲) آه سعدی اثر کند در سنگ نکند در تو سنگ دل اثری

(۳) بیامد که بیند مگر شاه را ببوسد همی خاک در گاه را
(۴) چو بشنید بیچاره بگریست زار که ای خواجه دستم ز دامن بدار

۷- آرایه‌های روبه‌روی کدام بیت، درست است؟

- (۱) شب است و شاهد و شمع و شراب و غنیمت است چنین شب که دوستان بینی (تناسب-ایهام)
(۲) ای نور چشم مستان در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان (تشبیه-ایهام)
(۳) هر دوستی که کردم تأثیر دشمنی داد هر خون دل که خوردم از دیده‌ام روان شد (تشخیص-کنایه)

(۴) گرنبندی زین سخن تو خلق را آتشی آید بسوزد خلق را
(جناس-کنایه)

۸- آرایه‌های مذکور در بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- « سلسه موی دوست حلقه دام بلاست هر که درین حلقه نیست فارغ از این ماجراست »
(۱) جناس ، تضمین (۲) ایهام ، اغراق (۳) کنایه ، حس آمیزی (۴) تشبیه ، کنایه

۹- در بیت زیر همه آرایه‌ها به جز آمده است .

« میان گریه می خندم که چون شمع زبان آتشینم هست لیکن در نمی گیرد »

- ۱- کنایه ۲- حس آمیزی ۳- تشبیه ۴- ایهام

۱۰- شاعر در کدام بیت از آرایه‌ی «کنایه» بهره‌ی بیش‌تری برده است؟

- (۱) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را
(۲) بر آشفته ایران و برخاست گرد همی هر کسی کرد ساز
نبرد

(۳) ای دوست چنان بزی که بعد از مردن انگشت گزیدنی به یاران ماند

وز دست تو هیچ دست بالاتر

۴) از تو به که نالم که دگر داور نیست
نیست

۱۱- در کدام گزینه آرایه ی « کنایه » به کار نرفته است؟

- ۳) به سوی بلوغ می خزد و آن گه تاج بر سرش نهادند (۲) فردا غبار کالبدت بر هوا رود
۴) جامه‌اش شولای عریانی است (۳) در حلقه زلف کعبه زد دست

۱۲- در کدام گزینه آرایه‌های «کنایه، جناس، واج آرایی» به کار رفته است؟

- ۱) در سخن مخفی شدم مانند بو در برگ گل هر که خواهد دیدنم گو در سخن بیند مرا
۲) فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرد تخت و نگین از دست اهریمن بگیرد
۳) ای پادشاه، سایه ز درویش وا مگیر ناچار خوشه چین بُود آنجا که خرمن است
۴) هنوز از دهن بوی شیر آیدش همی رای شمشیر و تیر آیدش

۱۳- شاعر در کدام بیت به مدد «مراعات نظیر، استعاره و تلمیح» دو کنایه پدید آورده است؟

- ۱) تو کرده جوشن غفلت هزار تو در بر چگونه تیر سخن کارگر تواند بود
۲) از لعل تو گر یابم انگشتی زنهار صد مُلک سلیمانم در زیر نگین باشد
۳) تو نیکی می کن و در دجله انداز که ایزد در بیابانت دهد باز
۴) ای برق اگر به گوشه ی آن بام بگذری آن جا که باد زهره ندارد خبر بری

۱۴- در کدام گزینه دو آرایه ی « مجاز و کنایه » وجود دارد؟

- ۱) از در در آمدی و من از خود به در شدم (۲) جهان دل نهاده بر این داستان
۳) هنگام تنگ‌دستی در عیش و کوش و مستی (۴) خروشی بر آمد زدشت و ز شهر

۱۵- در کدام بیت دو کنایه به کار رفته است ؟

(۱) گوشم به راه تا که خبر می دهد ز دوست صاحب خبر بیامد و من بی خبر شدم

(۲) در شمارا چه نیاورد کسی حافظ را شکر کان محنت بی حد و شمار آخر شد

(۳) خیز تا خاطر بدان ترک سمر قندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

(۴) جهان را سر به سر آینه می دان به هریک ذره ای صد مهر تابان

۱۶- در کدام بیت آرایه های «مجاز، کنایه، تضاد» به کار رفته است؟

(۱) نصیحت گری بر دل دوستان بود چون دم صبح بر بوستان

(۲) ای دوست چنان بزی که بعداز مردن انگشت گزیدنی به یاران ماند

(۳) سواران لشگر، برانگیختند همه دشت، پیشش درم ریختند

(۴) سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانش گریان شدند

پاسخ سوالات چهار گزینه ای درس دوازدهم علوم وفنون ادبی ۲ :

(۱)-۲

(۲)-۴

(۳)-۲

(۴)-۱

(۵)-۱

(۶)-۱

(۷)-۴

᠙-(᠕

᠃-(᠑

᠃-(᠑᠔

᠙-(᠑᠑

᠙-(᠑᠒

᠃-(᠑᠓

᠃-(᠑᠔

᠑-(᠑᠕

᠙-(᠑᠖